

Σ
Υ
Ν
Δ
Ε
Σ
Μ
Ο
Σ

Σ
Υ
Ρ
Ι
Α
Ν
Ω
Ν

Έτος Ιδρύσεως 1900

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ

Ύλη από την Ηλεκτρονική Έκδοση

Έτος 25ο -Τεύχος 96

1/01/20 έως 31/03/2020

ΓΙΑ ΟΣΟΥΣ ΑΓΑΠΑΜΕ

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΣΥΡΙΑΝΩΝ

Έτος Ιδρύσεως 1900

Πατριωτικό - Πολιτιστικό - Φιλανθρωπικό Σωματείο

3ης Σεπτεμβρίου 56 - 5ος Όροφος

10433 Αθήνα

Τηλ & Φαξ : 210 8226785

E-Mail : syn.syrianon@gmail.com

: synsyrianon@synd.gr

Ιστοχώρος : www.synd.gr

Ηλεκτρονική Διαδικτυακή Έκδοση

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΣΥΡΙΑΝΩΝ

Ενημερωτικό Περιοδικό

Έτος 25ο - Τεύχος 96

ΙΑΝ – ΦΕΒ – ΜΑΡ 2020

ISSN 2241 - 9497

Υπεύθυνος Έκδοσης

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΒΑΦΙΑΣ

Πρόεδρος Συνδέσμου

Δημιουργία - Ενημέρωση

Κώστας Ν. Παπαπολίζος

Διόρθωση κειμένων

Χρήστος Θανόπουλος

Συνεργάτες παρόντος τεύχους αλφαβητικά

Δημήτρης Βόϊκος

Χρήστος Θανόπουλος

Τάκης Κυριτσόπουλος

Μαρία Ρώτα

Εμμ. Τσαγκάτος

Λίτσα Χαραλάμπους

Δακτυλογράφηση Κειμένων

Χρήστος Θανόπουλος

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΑΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Τα ευυπόγραφα [κείμενα](#) εκφράζουν τις προσωπικές και μόνο θέσεις των [συνεργατών](#) συγγραφέων τους και συνεπώς δεν απηχούν τις θέσεις του εντύπου μας, το οποίο όμως διατηρεί το δικαίωμα να τα τροποποιεί όταν αυτό κριθεί αναγκαίο.

Ψηφιακή Εκτύπωση Περιοδικού από την «Γράμμα Εικόνα» του Νίκου Χατζίρη
Ζακύνθου 16 – 11361 Αθήνα Τηλ 2108841197

Αφροδίτη η θεά του Ολύμπου.

Από την κ. Μαρία Ρώτα

Η θεά που εκπροσωπούσε τον έρωτα και το κάλλος!

Μια ημέρα, πριν 200 χρόνια, το 1820, ένας αγρότης στη Μήλο έφερε στο φως την μοναδική σε ομορφιά, (απαράμιλλου κάλλους) μαρμάρινη θεά!

Τότε η Αφροδίτη αναδύθηκε από το....χώμα.

Η θεά Αφροδίτη είδε ξανά το φως των Κυκλάδων 21 αιώνες μετά τη γέννησή της, όταν ένας αγρότης αναζητούσε, (σκάβοντας κοντά στο αρχαίο θέατρο της Μήλου) να βρεθούν πέτρες κατάλληλες για οικοδομικό υλικό.

Πολύπλοκη ιστορία

Η ιστορία, όπως όλες εκείνες που είναι αληθινές αλλά μοιάζουν με παραμύθια, ξεκινά από καθαρή τύχη. Ήταν Φεβρουάριος του 1820, όταν ο αγρότης Θεόδωρος Κεντρωτάς έσκαβε σε κάποιους χώρους, ψάχνοντας να ανακαλύψει οικοδομικό υλικό, όπου....τα εργαλεία του χτύπησαν πάνω στη μαρμάρινη θεά.

Συνειδητοποίησε, κατάλαβε γρήγορα πως επρόκειτο για πολύτιμο εύρημα και φρόντισε να το μεταφέρει στον αχυρώνα του, αλλά με απόλυτη μυστικότητα. Από αυτό το σημείο και μετά, το κουβάρι των γεγονότων μπλέκεται και κανείς δεν έχει καταφέρει με βεβαιότητα να το ξεμπερδέψει. Οι πρωταγωνιστές αυτής της διαδικασίας ήταν ο Θεόδωρος Κεντρωτάς που ανακάλυψε την Αφροδίτη και ο Λουδοβίκος ΙΗ', στον οποίον κατέληξε το γλυπτό ως δώρο. (Σήμερα, το άγαλμα της θεάς Αφροδίτης κοσμεί το Μουσείο του Λούβρου).

Ήταν πολλοί Έλληνες που φρόντισαν τότε με κάθε τρόπο να κρατηθεί το άγαλμα της Αφροδίτης στην Ελλάδα. Ο τότε δημογέροντας Ιάκωβος Ταταράκης και ο ιερέας, γνωστός ως παπα – Βεργής, πιστοί στις εντολές που είχε δώσει ένα χρόνο πριν ο δραγουμάνος του στόλου Νικόλαος Μουρούζης, έπεισαν τον χωρικό να στείλει το άγαλμα στην Κωνσταντινούπολη. Σύμφωνα με μια εκδοχή η Αφροδίτη είχε αγοραστεί από τους ενδιαφερομένους να παραμείνει στην Ελλάδα. Όσοι Γάλλοι όμως έμαθαν για την ύπαρξη αυτού του σπουδαίου αγάλματος και γνωρίζοντας ότι επρόκειτο να πάει στην Κωνσταντινούπολη, φρόντισαν να παρακαλουθούν το τι επρόκειτο να γίνει και ποιο πλοίο θα παρελάμβανε την Αφροδίτη για την Κωνσταντινούπολη.

Οι περιπέτειες του γλυπτού

Ήταν τόσο μεγάλη η θέληση των Γάλλων να αποκτήσουν το θαυμάσιο αυτό άγαλμα ώστε παρακολουθούσαν τις δραστηριότητες των ανθρώπων που

είχαν ασχοληθεί για τη μεταφορά του στην Κωνσταντινούπολη. Κατάφεραν τελικά, να δημιουργήσουν μια μικρή σύγκρουση στο πλοίο από το Γαλαξίδι, στο οποίο είχε ήδη φορτωθεί το άγαλμα με προορισμό την Κωνσταντινούπολη και κατέληξε στο γαλλικό "Estalette". Τελικά το γαλλικό πλοίο κατάφερε να αποπλεύσει από τη Μήλο με το πολύτιμο φορτίο στο αμπάρι του, το οποίο ταξίδευε στα λιμάνια της Ρόδου, της Κύπρου και της Αλεξάνδρειας μέχρι να δέσει στη Σμύρνη. Από εκεί πήραν την Αφροδίτη στο πολεμικό πλοίο "La Lionne" με το οποίο έφτασε στη Γαλλία και δωρήθηκε στο βασιλιά. Εκείνος με τη σειρά του το προσέφερε στο Μουσείο του Λούβρου. Η Αφροδίτη θαυμάστηκε πολύ από όλους τους ανθρώπους που επισκέφθηκαν....και επισκέπτονται το Μουσείο. Είναι το "άριστο" αρχαίο άγαλμα, όπως αναφέρουν οι ειδικοί και οι αρχαιολόγοι. Η Αφροδίτη απεικονίστηκε και σε χάλκινο αναμνηστικό μετάλλιο που κυκλοφόρησε το 1822.

Το πανέμορφο αυτό άγαλμα της Αφροδίτης, δεν ησύχασε ούτε όταν βρέθηκε στις αίθουσες του σπουδαίου μουσείου. Ήταν και είναι πολλοί οι άνθρωποι που την επισκέφθηκαν και...την επισκέπτονται έως σήμερα.

Μερικοί ειδικοί την βάφτισαν "Αφροδίτη Νικήτρια" και την τοποθέτησαν εκεί που είχαν εκτεθεί τα λάφυρα του Ναπολέοντα (θεωρούσαν ότι ήταν η άριστη θέση για το ωραιότερο "κόσμημα" του Μουσείου). Στη συνέχεια μεταφέρθηκε στη Ροτόντα του Απόλλωνα, ώστε να είναι σε εύκολη θέση, για να μπορεί να την βλέπει συχνά, όπως επιθυμούσε ο Λουδοβίκος ο βασιλιάς, ο οποίος μπορούσε τότε να κινηθεί με αναπηρικό αμαξίδιο.

Αργότερα από το 1847 η Αφροδίτη απέκτησε την οριστική της θέση στον Διάδρομο του Πανός, όπου έως σήμερα θαυμάζεται από τους ανθρώπους που την επισκέπτονται και την φωτογραφίζουν.

Η Αφροδίτη είναι "Παγκόσμιο πρότυπο ομορφιάς"

Η φήμη της πανέμορφης θεάς έφτασε στα πέρατα του κόσμου και αποτελεί πηγή έμπνευσης, ακόμη και σήμερα ως τα πέρατα του κόσμου για τους καλλιτέχνες (ζωγράφους και γλύπτες) ανεξαρτήτως των έργων που επιθυμούν να δημιουργήσουν. Έχουν θαυμάσει αυτό το άγαλμα και θεωρούν ότι είναι το ωραιότερο της αρχαίας εποχής. Ένας λάτρης και ειδικός των έργων τέχνης αναφέρει: "Η Αφροδίτη, ημίγυμνη, κομψή και επιβλητική συνάμα, η γυναικεία αυτή μορφή, αφήνει το πλούσιο σε καμπύλες σώμα της να αναδυθεί από τις πτυχώσεις του υφάσματος που είναι τυλιγμένο γύρω από τη λεκάνη της. Το πρόσωπό της με το μελαγχολικό βλέμμα και τα κομψά πιασμένα πίσω κυματιστά μαλλιά της μαρτυρούν πως η αρχική πηγή έμπνευσης ήταν κάποιο χάλκινο έργο του Σκόπα ή του Λυσίππου του 4ου αι. π.Χ.

Όσο για την ταυτότητα της, έχουν χυθεί τόνοι μελανιού καθώς σε αυτή αναγνωρίστηκαν οι Μούσες και οι Νίκες έως η Άρτεμη και η Δανάη....όμως

τελικά ουδείς κατάφερε να τεκμηριώσει μια άποψη που να της στερεί τον τίτλο της θεάς της ομορφιάς.” Είναι σχόλιο ειδικού που έχει μελετήσει ιδιαίτερα τους ζωγράφους και τους γλύπτες της αρχαίας εποχής.

Άραγε τι μπορεί να κρατούσε στα χέρια της η μαρμάρινη θεά που οι ειδικοί θεωρούν ότι φιλοτεχνήθηκε περί το 120 ή 110 π.Χ. Πολλοί ισχυρίζονται μήπως το άγαλμα βρέθηκε ακέραιο, αλλά...μήπως επειδή τα χέρια ήταν ελεύθερα από το σώμα, αποθηκεύτηκαν σε ξεχωριστό κιβώτιο και ίσως να βρίσκεται σε κάποιον άλλο χώρο; Αρχαιολόγοι σκέφτηκαν μήπως με ένα χέρι κρατούσαν το ένδυμά της και στο άλλο ένα μήλο;

Ο Ησίοδος αναφέρει (μετάφραση)

“Η θεά εγεννήθη εκ του αφρού του σχηματισθέντος υπό των αποκοπέντων γεννητικών μορίων του Ουρανού, τα οποία εξήφθησαν, μετά την εκτομήν υπό του Κρόνου, εις την θάλασσαν. Άμα τη αναδύση της εκ της θαλάσσης επλησίασεν εις τα Κύθηρα, ακολούθως σε επορεύθη εις την Κύπρον”... Ωνομάσθηκε Αφροδίτη από τον αφρό, από τον οποίον γεννήθηκε.

Σε πολλές περιοχές θαλάσσιες, έχουν ανακαλυφθεί (κατεστραμμένοι βέβαια) μικροί αρχαίοι ναοί και μερικά αρχαία ειδώλια που συνδέουν την Αφροδίτη με το “θαλασσινό στοιχείο”. Οι αρχαίοι πίστευαν ότι η θεά Αφροδίτη “εκπροσωπεί την γονιμότητα την γυναικείαν”

-Για την Αφροδίτη αναφέρουν στην αρχαιότητα: Ηρόδοτος, Όμηρος, Πausανίας κ.α

Το άγαλμα της Αφροδίτης

*Αίθουσα στο Μουσείο του Λούβρου.
Στο βάθος το άγαλμα της Αφροδίτης*

ΣΥΡΙΑΝΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ
του Τάκη Κυριτσόπουλου

ΟΙ ΗΜΙΤΕΛΙΚΟΙ

Το απόγευμα εκείνης της Τετάρτης η διοίκηση του στρατοπέδου θα δεξιωνόταν λόγω μεγάλης εορτής τον ιερό κλήρο, τις αρχές της πόλης και σύμπαντα το λαό, αρχόντους και πιρπιρήδες.

Οι επισκέπτες είχανε καταλάβει από νωρίς τα τραπέζια της κεντρικής αίθουσας του καφιμί, περιμένοντας το μεγάλο φαγοπότι και μια στρατιωτική ορχήστρα της νύστας έπαιζε παλιά βαλσάκια. Από νωρίς το πρωί φαντάροι πάνω σε φουντωμένες θράκες γύριζαν σούβλες με αρνιά, κοκορέτσια, κοντοσούβλια και σπληνάντερα. Οι πάγκοι της αίθουσας ήταν γεμάτοι με πλούσια εδέσματα, ορεκτικά, γλυκίσματα και οίνους εμφιαλωμένους αλλά και χύμα. Στολισμός με τα εθνικά μας χρώματα κοσμούσε την αίθουσα και σημαίες αναπεπταμένες ανέμιζαν σε διάφορα επίκαιρα σημεία.

Μετά το τέλος της γιορτής είχε προγραμματιστεί η διεξαγωγή των δύο ημιτελικών στο γήπεδο του στρατοπέδου.

Η «Ρόνστιμπακ» θ' αντιμετώπιζε την «Τρίτη Γυμνασίου» και κατόπιν η «Δόξα» τον «Αστέρα».

Μέσα σε βαθιές σκουτέλες κατέφθασαν τα ορντέβρ και τα καναπεδάκια. Ο Θράσος ντυμένος στο καντίνι με κουστουμάκι ηλεκτρικ και ριγέ στο σομόν και σικλαμέν γραβάτα, είχε θρονιαστεί σε τιμητική θέση. Φετάκιασε εν ριπή οφθαλμού ένα αρνήσιο κότσι, ήπιε μισή καράφα σαντορινιό και πρόσφερε μεζέ στην πεθερά του την Ερνούλα.

– Σας το συνιστώ, μητέρα. Είναι ένα κι ένα για την ουρολοίμωξη ...

– Κάλλιο απ' το ... χάρο παρά από τα χέρια σου! Και σταμάτα να μπεκρουλιάζεις ...

– Σηκώνω το σπέρτο ...

Κατόπιν είδε τον φασιανό, που πηγαίνανε στο τραπέζι των επισήμων και του τρέξανε τα σάλια.

– Δώκε ρε φαντάρε, κομμάτι και σε 'μας, φώναξε στο σερβιτόρο. Την έχω από 'δω γκαστρωμένη στον όγδοο και δεν κάνει να της μυρίζει φαγητό, είπε δείχνοντας τη Ζία.

– Θράσο μου, με εκθέτεις. Θα σε μαλώσω ...

– Άσε, μαρή, κι ... ορέγομαι να φάω φασιανό ...

- Είσαι τύφλα στο μεθύσι, Θράσο. Σταμάτα καλό να δεις ...
- Σιωπή. Πίνω τα μαλαχτικά μου ...

- Εγώ να πηγαίνω τώρα, είπε σε ανύποπτο χρόνο η Ερνούλα. Έχω βλέπεις, ν' ανοίξω και το μαγαζάκι ...

- Πάαινε, της αντιγύρισε ο Ζεβανζέλ, καμακώνοντας ένα ψαχνάδι γιούρμπασι ξεροψημένο.

- Να μεταβείς απ' την κεντρική αρτηρία μητέρα, τη συμβούλεψε ο Θράσος, γνωρίζοντας πως ο δρόμος ήτανε καρμανιόλα απ' τις αλογάμαξες και τα τροχοφόρα, ευελπιστώντας ... σε κάτι καλύτερο!

- Δε θα μου υποδείξεις εσύ κακορίζικε, από πού θα πάω ...

- Άδειαζέ μας τηγωνιά, Ερνούλα, γιατί σε λίγο δίνουμε αγώνα ζωτικής σημασίας, της φώναξε αγριεμένος ο Ζεβανζέλ.

- Καλά της τα λές, πατέρα ...

- Πάμε να μαζέψουμε τους παίχτες τώρα, γαμπρέ ...

Ο Θράσος συγκεντρώνει την ομάδα και δίνει διάντες μεγάλωφωνα:

- Να κυνεγάτε, ρε τομάρια, τη μπάλα και να μπαίνετε με γιουρούσια.

- Έτσι κάναμε και την προηγούμενη φορά, κόουτς και δεχτήκαμε ... τεσσάρα!

- Τώρα είναι διαφορετικοί οι συσχετισμοί, Παντέλο ...

Στο ένα του χέρι βαστούσε μισοάδειο μπουκάλι «Δεμέστιχα» και στο άλλο πλαστικό κυπελλάκι και τα έτσουζε κανονικά, καθώς έδινε οδηγίες στα παιδιά.

- Δεν κάνει καλό η οينوποσία, Θράσο μου, το λένε και οι γιατροί ...

- Ζία, να κοιτάς τη δουλειά σου και τη ρόκα σου. Δεν το βρίσκουμε κάθε μέρα τζάμπα, είπε, και την καταχέριασε δημοσίως για το αναιδές.

- Καλά, καλά. Όπως ορίζεις εσύ Θράσο μου, απάντησε ευχαριστημένη, γιατί είχε να δεχτεί ένα μήνα κατραπακιά, οπότε το εξέλαβε σαν σημάδι εύνοιας!

Λίγο παρέκει ακούστηκαν φωνές, καθώς οι ποδοσφαιριστές ήρθαν στα χέρια για το αρχηγιλίκι.

- Τρέξε να δεις τι τρέχει, Θράσο στερνό μου αποκούμπι. Τρέξε να προκάνεις, γιατί χανόμαστε ...

Ο Θράσος πλησίασε τους διεστώτες, σφύριξε με τα δάχτυλα,

διένειμε πέντε έξι σουτάν μερεμέτ και το συμβάν έληξε.

– Θα σας κάνω τη μούρη ταμπακιέρα! Κοιτάχτε να μονιάσετε ...

Ο ρέφερου του αγώνα, ο Μήτσος η Γοργόνα, βρισκόταν στο κέντρο του γηπέδου και σφύριζε παρατεταμένα, γιατί αργούσανε οι ομάδες να εμφανιστούν στο γήπεδο. Επειδή θ' αγωνιζόντουσαν έξι εναντίον έξι, οι ομάδες θα χρησιμοποιούσαν το μισό γήπεδο στο νότιο τμήμα του.

Χλαλωή επικρατούσε, καθώς οι φίλαθλοι είχανε κατακλύσει τις εξέδρες και όσοι περίσσευαν στεκόντουσαν όρθιοι ένθεν και ένθεν των γραμμών.

Πρώτη εμφανίστηκε η ομάδα του Γυμνασίου, επευφημούμενη από μαθητές, που πέταγαν στον αέρα τα πηλήκια με την κουκουβάγια. Τη «Ρόνστιμπακ» την εμπόδιζε το μέγα πλήθος να προχωρήσει και ο Θράσος άρχισε ν' απωθεί βίαια το συρφετό.

– Κάντε τόπο, φώναζε χτυπώντας παλαμάκια. Επελαύνει ... το ιππικόν!

Η ομάδα του Γυμνασίου εμφανίστηκε με κιτρινόμαυρες στολές και η «Ρόνστιμπακ» με λαχανί φελπένιες φανέλες, που είχανε ραφτεί απ' την ... κουρτίνα της σάλας της Ερνούλας, ερήμην της βέβαια! Με το σφύριγμα της έναρξης το Πικιουΐ έδωσε το εναρκτήριο λάκτισμα. Η «Ρόνστιμπακ» ξεκίνησε με επιθετική τακτική. Δημιούργησε δυό καλές ευκαιρίες και είχε δοκάρι στο πέμπτο λεπτό με το Μωρό!

– Καλά τα πας, πατέρα, ανέκραξε ενθουσιασμένος ο Θράσος.

– Εσύ είσαι ο ιθύνων νους, καμάρι μου ...

– Απλός στρατιώτης είμαι κι εγώ, πατέρα.

Και ενώ όλα βαίνουν ομαλά, ο Μιχάλης του Γυμνασίου με χτύπημα φάουλ, απ' του διαόλου τη μάνα, κεραυνοβολεί τον τερματοφύλακα της «Ρόνστιμπακ», τον Βαγγέλη τη Μαμμή και γράφει το 0 – 1. Ο Θράσος βρίζει τους αμυντικούς του θηριωδώς.

– Ανάθεμα τη φύτρα σας! Δε σας έχω ορμηνέψει ρε, να κάνετε τείχος στις στημένες φάσες; Μετά στράφηκε στο γέρο.

– Τι να κάνουμε, απομονή πατέρα. Άνευ σημασίας που δεχτήκαμε ... δύο γκολ ...

– Μα ένα γκολ τρώμε, βρε Θράσο ιππόκαμπέ μου. Πού τα είδες εσύ τα δύο; Μέσα του όμως είχε αρχίσει και ο ίδιος ν' αμφιβάλλει!

– Φαίνεται, πως έχω πιεί και ... τα βλέπω διπλά, πατέρα ...

Ταυτόχρονα περνούσε από μπροστά τους ο Θανάσης ο παγωτατζής με το καροτσάκι του, την άσπρη φορεσιά του και την περικεφαλαία από εφημερίδα στο κεφάλι. Μόλις τον είδε ο Θράσος

σήκωσε το χέρι του σχηματίζοντας με τα δάχτυλα το σήμα της νίκης.

– Θράσο, θα με μπουρλάνεις! Η ομάδα μας ηττάται και συ θριαμβολογείς;

– ... Δυό παγωτά του είπα να πιάσει, πατέρα ...

Καθώς τρώγανε τα χωνάκια τα παγωτά τους, ο Μήτσος του Γυμνασίου έγραψε το 0 – 2 με ανάποδο ψαλίδι.

Ο Ζεβανζέλ από την κατάπληξή του κατάπιε ολόκληρη τη γέμιση του παγωτού του και γούρλωσε τα μάτια.

– Ο θείος Βρασίδης, ο θείος Βρασίδης, τον χτύπησε ο Θράσος στην πλάτη.

– Ρε σκάση και πλάνταξη, στέναξε ο γέροντας κι απ’ το νταλκά του κάπνισε τέσσερα τσιγάρα σκυταλοδρομία.

– Μας κάνανε τουλουπάνι, πατέρα ...

– Θράσο, αγέρα μου, κοίταξε να δέσεις την ομάδα κι εγώ κουστουμάκι κασμίρι θε να σου ράψω. Χώρια που θα’ χεις τη χαρτζιλικά σου γεμάτη. Έχω βάλει το κεφάλι στο ντορβά με το βάζο. Το αντιλαμβάνεσαι ρε;

– Διατηρώ μια συγκρατημένη αισιοδοξία, πατέρα ...

Τρία λεπτά πριν λήξει το ημίχρονο ο Δουδέσκος έκανε με κεφαλιά το 0 – 3! Ο γέρος κατέρρευσε.

– Παναγία μου! Πάει θα κρεπάρω! Πού πέφτει η έξοδος;

– Δεν είναι και προς θάνατο, πατέρα. Η ομάς θα επανακάμψει ...

– Ένα σου λέω να ξέρεις, Θράσο. Έτσι και χάσεις το παιχνίδι, τη Ζία μου θα τη δώκω στον Αραχτούλη το Χρήστο, αυτόνα που πουλάει λουμίνια για το καντήλι ...

Στο άκουσμα τούτο η Ζία πέφτει στα γόνατα με αναφιλητά.

– Αν μου το κάνεις αυτό, μπαμπά, θα το ρίξω το παιδί! Με τον Θράσο αγαπιόμαστε ...

Όμως κι ο Θράσος έχει θιχτεί στο φιλότιμο.

– Δώκε μισό κιλό προσοχή και άκουσε, γέροντα. Να ξέρεις πως και πάλι τραβάει καλά η ομάς, άμα και παίζουμε με τρύπιες σόλες!

– Και το αποθεματικόν, που συ διαχειρίζεσαι;

– Αυτό είναι αλλονού παπά βαγγέλιο ...

– Καλά, καλά, μην αρπάζεσαι τώρα γιέ μου.

– Τυχάνω παρεξηγησιάρης και ευαίσθητος, πατέρα ...

– Ελόγου μου θα σε συμβούλευα να μπουκάρεις και να διανείμεις μερικές ψιλές μπας και αφυπνιστεί το σύνολον ...

– Σήμερις έχω ρεπό. Απεχθάνομαι τη βία ...

– Θράσο, πιάσε αυτά τα ολίγα να φέρεις μπαλάντζο ... Και

βγάζοντας απ' το τσεπάκι το κοφτό μια ... χήνα τσαλακωμένη αλά χωριάτα, του την πασάρει.

– Αν είναι έτσι αφηνιάζω και πατάω γκάζι, πατέρα ...

Με τη λήξη του ημιχρόνιου ο Θράσος τραβάει μια μπουκιά τσιγάρο και δηλώνει:

– Τίθεμαι επί το έργον. Θα πέσει θανατικό! Ομαδικός τάφος θ' ανοιχτεί κάτω απ' τη σέντρα!

– Θέλω αποτέλεσμα. Όχι παχιά λόγια ...

– Θα τοιχοκολληθούνε νεκρόσημα την επαύριον! Ανεβαίνω στο ρινγκ, πατέρα ...

Στα αποδυτήρια βρήκε τον Μαθιό το μανάβη με το γαϊδουράκι του, να μοιράζει ζεστές γκαζόζες από κασελάκι στους ποδοσφαιριστές της «Ρόνστιμπακ». Τράβηξε κλοτσιά στο κασελάκι και σπάσανε έξι μπουκάλια.

– Ήρχα, ούρλιαξε, να συνεχίσω τη σφαγή των Αρμενέων! Επιλέχτε τρόπο θανάτου να ξετελεύουμε ...

Βάρεσε όσες μπόρεσε να βαρέσει, ξεθύμανε. Έναν μάλιστα τον άφησε ξερό!

– Θα ποθάνει; Τον χτύπησες άσκημα;

– Αυτό, πατέρα, θα το δείξει ... η νεκροψία ...

– Θράσο, θα μπλέξουμε γιέ μου, με 'σαγγελέα ...

– Δεν τρέχει κάστανο, πατέρα. Α, ρε να 'χα ένα χαφ δεξί ...

Είχε όμως όλη την ώρα δίπλα του τον αναπληρωματικό, τον Νικολή τον Μαρκεζίνη, που του τράβαγε το μανίκι ...

– Να μπω στο γήπεδο, μπάρμπα;

– Μπαρμπαριά και Τούνεζι, ρε ...

Στην επανάληψη η «Ρόνστιμπακ» πέταξε φτερά!

Τέτοιο ματς είχανε χρόνια να δούνε οι οπαδοί τους, που όρθιοι χειροκροτούσανε παίχτες και προπονητή.

– Χαίρε Θράσε, προπονηταρά!

– Αρίβα, αρίβα!

Στο πρώτο κιόλας τέταρτο πετύχανε δυό γκολάρες με το Νεκό. Η ομάδα του Γυμνασίου είχε κλειστεί στα καρέ της και οι παίχτες της ... τρώγανε πασατέμπο για να περνά η ώρα! Στο εβδομηκοστό λεπτό το μεγάλο Πικιουΐ έκανε κατεβασιά, όπου τριπλάροντας όλη την άμυνα, έστειλε τη μπάλα στα δίχτυα. Μετά την ισοφάριση, ο Θράσος αντικατέστησε το Νεκό με τον Παντελή, παίχτη εγνωσμένης αξίας!

Αυτός αποδείχθηκε χρυσή αλλαγή και πέτυχε δυό ακόμα τέρματα, το ένα από κόρνερ και το άλλο με κεφαλιά ψαράκι στο τελευταίο λεπτό.

– Ανικήσαμε, πατέρα, ψέλλισε ο Θράσος προτού σωριαστεί.

– Νυν απολύεις τον δούλον σου, δέσποτα, ανέκραξε και ο Ζεβανζέλ με τα χέρια προς τον ουρανό.

Έτσι η «Ρόνστιμπακ» πέρασε με το σπαθί της στον τελικό, νικώντας με το εμφαντικό 5 – 3 την ομάδα του Γυμνασίου!

Στο αναμεταξύ οι ποδοσφαιριστές της «Δόξας» και του «Αστέρα» τρωγοπίνανε στην τραπεζαρία, περιμένοντας την αράδα τους, να ριχτούνε στη δική τους μάχη. Οι πρόεδροι των δύο ομάδων έδειχναν μεγάλη ανησυχία.

– Μη χλαπακιάζετε έτσι, ρε παιδιά! Θα βαρύνετε και δε θα μπορείτε μετά να σούρετε τα ποδάρια σας!

Ο τραπεζοκόμος επιλοχίας, φίλαθλος φανατικός, γνώριζε όλους τους παίκτες με τα μικρά τους ονόματα, διότι κάθε Κυριακή παρακολουθούσε ανελλιπώς όλους τους αγώνες, που δίνανε μεταξύ τους τα «δεύτερα» του «Άρη» και της «Ελλάς» και ήτανε όλο τσιριμόνιες στους παιχταράδες.

– Δοκιμάστε μακαρόνια ογκρατέν, μη ντρέπεστε, τους παρότρυνε. Φάτε κοψίδια μόσχου και μυελά οστών ή και σουτζουκάκια σμυρναίικα, αν το προτιμάτε ...

Στη συνέχεια τους γιόμιζε ξέχειλα τις τσάσκες με κρασί σώσμα απ' του Μαυροκέφαλου την ταβέρνα.

– Φάτε, πιέστε, μωρ' αδερφάκια. Μια ζωή την έχουμε!

Όταν έφτασε η ώρα του αγώνα όλοι βγήκανε στο γήπεδο τρεκλίζοντας.

– Ντροπή σας, τόσο νέα παιδιά και να 'στε ... οίνοβαρείς, τους επέπληξε ο Γιάννης ο Καρμπόνιας, μεθύστακας ολκής και ο ίδιος!

Αυτό που επακολούθησε ήτανε μια παρωδία ποδοσφαίρου, όπου οι παίκτες αλλού πατάγανε κι αλλού βρισκόντουσαν!

Και άμα ο διαιτητής, ο Τζίτζης σφύριξε τη λήξη του αγώνα, ο «Αστέρας» είχε νικήσει με σκορ 3 – 2 τη «Δόξα». Φαίνεται, πως οι ποδοσφαιριστές αυτής της ομάδας ... έβλεπαν λιγότερα αστεράκια απ' τους αντιπάλους τους!

Έτσι οριστικοποιήθηκε το ζευγάρι του μεγάλου τελικού, που θα λάμβανε χώρα την επόμενη Κυριακή στο Καρνάγιο. Η «Ρόνστιμπακ» θα αντιμετώπιζε τον «Αστέρα» και ο Θεός βοηθός!

*Ο διαιτητής του ημιτελικού αγώνα «Ρόνστιμπακ»
Τρίτης Γυμνασίου ο Μήτσος η Γοργόνα.*

«Διάλεξη της ομότιμης καθηγήτριας κ. Χριστίνας
Αγριαντώνη
για την
Βιομηχανία της Ερμούπολης»

Κείμενο και φωτογραφίες από τον κ. Χρήστο Θανόπουλο

Την Τετάρτη 20 Νοεμβρίου 2019, η ομότιμος καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας κ. Χριστίνα Αγριαντώνη έδωσε διάλεξη στην Στέγη του Συνδέσμου Συριανών με θέμα: «Βιομηχανία της Ερμούπολης».

Ο Πρόεδρος του Συνδέσμου Συριανών κ. Δημήτρης Βαφίας παρουσίασε το βιογραφικό της ομιλήτριας. Ο κοσμήτορας κ. Χρήστος Θανόπουλος καλωσόρισε την διαπρεπή ερευνήτρια.

Η κ. Χριστίνα Αγριαντώνη σπούδασε αρχιτεκτονική στο Ε.Μ.Π. (Αθήνα) και ιστορία στο Παρίσι, όπου ολοκλήρωσε την διδακτορική διατριβή της το 1984 με θέμα την εκβιομηχάνιση στην Ελλάδα (Paris X – Nanterre). Ασχολείται με την νεότερη ελληνική ιστορία, με έμφαση στην βιομηχανική και οικονομική ιστορία. Εργάζεται στο Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών (ΚΝΕ/ΕΙΕ). Συμμετείχε στην δημιουργία του Κέντρου Τεχνικού Πολιτισμού – Βιομηχανικού Μουσείου Ερμούπολης, που δημιουργήθηκε με πρωτοβουλία του ΚΝΕ/ΕΙΕ σε συνεργασία με τον Δήμο Ερμούπολης (1979). Έχει διδάξει κυρίως σε μεταπτυχιακούς κύκλους σπουδών στο ΚΝΕ/ΕΙΕ, στο Πανεπιστήμιο Κρήτης και στο Université de Provence της Γαλλίας. Το δημοσιευμένο έργο της αφορά τα πεδία της οικονομικής και κοινωνικής ιστορίας, της Ιστορίας των Επιχειρήσεων, της Ιστορίας των Πόλεων και της Βιομηχανικής Αρχαιολογίας. Είναι μέλος διεθνών επιστημονικών εταιρειών και ερευνητικών δικτύων.

Συμμετείχε ως επιστημονική επιμελήτρια της Έκθεσης «160 χρόνια MADE IN GREECE» (18/1/18 – 23/3/18) που έλαβε χώρα στο Βιομηχανικό Μουσείο Φωταερίου – Τεχνόπολη του Δήμου Αθηναίων και αφορούσε την γέννηση και εξέλιξη της Ελληνικής Βιομηχανίας στον 19^ο και 20^ο αιώνα. Συμμετείχε στην συγγραφή του οδηγού Δήμου Ερμούπολης «Σύρος, Ερμούπολη, Ιστορικό οδοιπορικό» (έκδοση ΔΕΑΕ, Ολκός 2000), μαζί με την Αγγελική Φενερλή και συνεργασία των Χρήστου Λούκου και Μάνου Ελευθερίου. Έχει εκδώσει το βιβλίο «Οι απαρχές της εκβιομηχάνισης στην Ελλάδα του 19^{ου} αιώνα», Ιστορικό Αρχείο – Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδας,

Αθήνα 1986, 2^η έκδοση, Κατάρτι, Αθήνα 2010. Τους επόμενους μήνες ολοκληρώνεται και θα κυκλοφορήσει το βιβλίο: «Η βιομηχανία της Ερμούπολης», 1830–1940, ΚΝΕ/ΕΙΕ.

Η κ. Αγγριαντώνη ξεκίνησε την ιστορική της αναφορά με τους πρώτους πρόσφυγες από Σμύρνη, Κυδωνιές, Χίο που έφθασαν στο λιμάνι της Σύρου (1821). Ακολούθησε ο κύριος όγκος προσφύγων από Χίο (1822), Ψαρά, Κάσο, Κρήτη (1824), κ.α. Οι πρόσφυγες έχουν ιδιαίτερη φυσιογνωμία, προέρχονται κυρίως από την αστική τάξη. Είναι πεπειραμένοι έμποροι με οργανωμένα δίκτυα στο εξωτερικό (Χιώτες), τεχνίτες με υψηλή ειδίκευση στην ναυπηγική (Χιώτες, Υδραίοι, Σπετσιώτες, Ψαριανοί) και στην κατεργασία δερμάτων (Χιώτες, Κρητικοί). Η πρώτη ξύλινη παραγκούπολη (1821–1823), γρήγορα έδωσε την θέση της σε λιθόκτιστες οικίες (1824). Στην πρώτη φάση ανάπτυξης της Ερμούπολης, περίπου μέχρι το 1860, οι βιομηχανικές δραστηριότητες ήρθαν να συμπληρώσουν την πρώιμη εμπορική κίνηση (από το 1830 η Σύρος είχε γίνει κεντρικό λιμάνι του διαμετακομιστικού εμπορίου της Ανατολικής Μεσογείου και της Μαύρης Θάλασσας). Η πρώτη βιομηχανία που ακμάζει είναι η κατεργασία δερμάτων. Τα βυρσοδεψεία των Καλουτά, Σαλούστρου, Παπαδάμ, Κορνηλάκη, Γάγκου, κ.α., ήταν μοναδικά στην Ελλάδα, με ατμομηχανές, φημισμένα σαν τα καλύτερα στην Ανατολή. Τα ναυπηγεία της Ερμούπολης κατασκεύαζαν περίπου 100 σκάφη τον χρόνο (1875), με επικεφαλής τους ναυπηγούς Μάσχα, Παγίδα, τους αδελφούς Κουφοδάκη και Κρυστάλλη, κ.α. Αναπτύσσεται επίσης, η τυποβαφική (δηλαδή η εκτύπωση χρωματιστών σχεδίων σε υφάσματα, μαντήλια – καλεμκεριά), με τον κύριο όγκο δουλειάς να γίνεται σε εκατοντάδες σπίτια και το φινιρίσμα σε οργανωμένα εργαστήρια (φινιστήρια), τέχνη που ήρθε από Κωνσταντινούπολη, Σέρρες και κεντρικό ρόλο είχε η Κρητικιά Ρουμπίνα Βοτυνάκη. Η οικιακή βιοτεχνία αποτέλεσε την μήτρα της υφαντουργίας. Η σαπωνοποιία ήταν από τις μεγαλύτερες βιομηχανίες (ιδρύθηκαν από Κρήτες, Κυδωνιείς). Τα περίφημα λουκουμοποιεία των Δαπόλα, Παναγάκου και Σταματελάκη, ήταν τα πιο γνωστά. Όλες οι δραστηριότητες τροφοδοτούσαν το εξωτερικό εμπόριο. Η βυρσοδεψία και η μεταξουργία γίνονται πρώτη εξαγωγική δραστηριότητα.

Έως το τέλος του Κριμαϊκού πολέμου (1858) το εξωτερικό εμπόριο της Σύρου γνωρίζει μεγάλη και συνεχή ανάπτυξη. Από εκεί και ύστερα ξεκινά η δεύτερη φάση για την Ερμούπολη, με έντονα τα σημάδια της παρακμής. Η οργάνωση των τελωνείων στις παράλιες πόλεις της Μ. Ασίας, η επέκταση της ατμοπλοϊκής συγκοινωνίας, η

ανάπτυξη του Πειραιά και άλλων λιμανιών σε Ελλάδα, Μ. Ασία, η αύξηση των φόρων εισαγωγής στα ξένα προϊόντα, είναι παράγοντες που συντελούν στο να χάσει η Σύρος την θέση της ως κέντρο του Ανατολικού εμπορίου. Τα πρώτα σύγχρονα μηχανοκίνητα εργοστάσια έδωσαν ώθηση στην λιμενική οικονομία.

Το 1860 επεκτάθηκε το σχέδιο πόλης πέρα από τον χείμαρρο της Λαλακιάς (φυσικό όριο του οικισμού). Αμέσως άρχισαν να κτίζονται νέα εργοστάσια, αποθήκες και σπίτια. Τα οχληρά βυρσοδεψεία υποχρεώθηκαν να μετακινηθούν νοτιότερα, προς τον Αξό.

Η κατεργασία του σιδήρου ξεκίνησε από μικρά σιδηρουργεία, προάγγελος του Σιδηρουργείου και Μηχανουργείου του εργοστασίου της «Εταιρείας Ελληνικής Ατμοπλοΐας» (Νεωρίου) που κτίστηκε το 1861, στην θέση του παλαιού Λοιμοκαθαρτηρίου, με διευθυντή τον Ηλία Κεχαγιά και τους σημαντικότερους Ερμουπολίτες μετόχους, δανειστές ή προμηθευτές. Τονώθηκε η κίνηση του λιμανιού και ιδρύθηκε σχολή μηχανικών που τροφοδοτούσε τα εργοστάσια. Πτώχευσε το 1893 και το εργοστάσιο ανέλαβε η εταιρεία «Νεώριον & Μηχανουργεία Σύρου» των Τσιροπινά, Λαδοπούλου, Βαφιαδάκη, Πετροκόκκινου.

Την δεκαετία 1860–1870 αναπτύσσεται η αλευροβιομηχανία, όταν λειτουργούν επτά ατμοκίνητοι αλευρόμυλοι ιδιοκτησίας αρτοποιών και Ψαριανών караβοκύρηδων. Η Ερμούπολη κέντρο αλευροβιομηχανίας, διατηρεί τον ρόλο της στο διεθνές σιτεμπόριο, με τα ιστιοφόρα πλοία που μεταφέρουν το σιτάρι Ρωσίας (μέσω της Μαύρης Θάλασσας) και της Τουρκίας. Το πρώτο ατμοκίνητο αλευροποιείο ίδρυσε ο Χρυσός (1861), ακολούθησαν οι Βέλτσος, Μπούμπουλης, Παπαπανικολής και Βαφιαδάκης, κ.α. Μακαρονοποιείο ατμοκίνητο ίδρυσαν οι αδελφοί Βρατσάνου (1898) και οι Καλημέρης - Ασημομύτης (1900).

Η δημιουργία των βαλκανικών κρατών (1881), οδήγησε στην απώλεια των αγορών της Τουρκίας. Τα ατμόπλοια στάθμευαν σε πολλά ενδιάμεσα λιμάνια (σκάλες) και η Σύρος απώλεσε τον ρόλο της ως κεντρικό λιμάνι. Από το 1890 έκλεισαν οι αλευρόμυλοι, πλην του Βαφιαδάκη, το Νεώριο παραπαίει, υπάρχει παρατεταμένη ύφεση και η Σύρος από κέντρο του διεθνούς εμπορίου περνά στην τρίτη φάση, την βιομηχανική. Η υποτίμηση τη δραχμής και η αλλαγή των διεθνών συνθηκών στο τέλος του 19^{ου} αιώνα οδηγούν στην άνοδο της υφαντουργίας.

Όταν παράκμασε η παραδοσιακή τυποβαφική, στα σπίτια μπήκαν οι πλεκτομηχανές και ραπτομηχανές. Νέες μικρές

επιχειρήσεις συνδύαζαν και πάλι την οικιακή εργασία με το εργαστήριο. Το ζεύγος Κέφερ από την Γερμανία, γύρω στα 1890 συνετέλεσε στην διάδοση της πλεκτικής στην Ερμούπολη. Αυτές οι επιχειρήσεις άνοιξαν το δρόμο για την δημιουργία των υφαντουργείων και νηματουργείων, που έχουν ταυτιστεί με το ερμούπολιτικό βιομηχανικό θαύμα του 20^{ου} αιώνα. Νέα μηχανουργεία (Μπαρμπέτα), υαουργείο, χρωματοποιείο (Κατσιμαντή), εργοστάσια μολυβδοσκαγίων (Αναιρούση), κ.α., συμπλήρωσαν την βιομηχανική κίνηση. Πολλοί επαγγελματίες αγοράζουν – ιδρύουν υφαντουργεία (Αδελφοί Κουλούρη, Νοστράκης, Πιεράκος, Αναιρούσης, Τσαγκαράκης, Κρυστάλλης). Ακολούθησαν οι μεγαλέμποροι (Φουστάνος, Καρέλλας, Βελισαρόπουλοι), οι οποίοι έπαιρναν δάνεια από ιδιώτες τραπεζίτες (Αράγκη, Βαφιαδάκη), για να ιδρύσουν τις επιχειρήσεις τους. Στο τέλος του 19^{ου} αιώνα, οι Πελοποννήσιοι μετέτρεψαν την Ερμούπολη από εμπορική σε βιομηχανική περιοχή. Την θέση των Χιωτών εμπόρων πήραν οι Πελοποννήσιοι βιομήχανοι.

Πρώτη βαμβακουργική εταιρεία («Ομόνοια») ιδρύει ο Καλαπαδόπουλος (1870). Το κλωστήριο «Αρμονία» (1877) ιδρύουν οι Νοστράκης, Πιεράκος, Δαρόπουλος, οι οποίοι εξαγόρασαν την «Ομόνοια» και μαζί με την Α.Κ.Ε.Σ. των Κουλούρη, λειτούργησε έως το 1960.

Οι Λαδόπουλοι αγόρασαν το βυρσοδεψείο Καλουτά (1893), το επέκτειναν ιδρύοντας το πρώτο ηλεκτροφωτισμένο, ατμοκίνητο υφαντήριο, το οποίο λειτούργησε έως το 1950. Πολλοί υφαντουργοί άνοιξαν παραρτήματα στον Πειραιά (Βελισαρόπουλοι, Καρέλλας, Κουλούρης). Οι Σέτερης, Σπάθης ίδρυσαν σπορελαιουργείο στην Αθήνα.

Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα η βυρσοδεψία είχε πλήρως εκβιομηχανιστεί (βυρσοδεψία Θανόπουλου, Γλυνού, Τόζου). Στην παγκόσμια οικονομική κρίση 1929–1932 έκλεισαν πολλές επιχειρήσεις και άλλες καταστράφηκαν με την έναρξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Στο Μεσοπόλεμο επικρατούσε κλίμα προστατευτισμού (υποχρέωση κατανάλωσης εγχωρίου βάμβακος). Ιδρύθηκε Σχολή Κλωστοϋφαντουργίας Σύρου (1954-1958). Τα «Κλωστοϋφαντουργεία Δ. Καρέλλας Α.Ε.» από το 1946 ονομάζονται «Κλωστοϋφαντήρια Αιγαίο Α.Ε.» και λειτούργησαν έως το 1990. Το κλωστήριο Χατζηλία – Καλόξυλου (1937), μεταπολεμικά περιήλθε στην «Πειραική – Πατραϊκή Α.Ε.», κατόπιν πέρασε στην «TERLANA Α.Ε.» και έκλεισε πρόσφατα. Το 1973 άρχισε να λειτουργεί το κλωστήριο της «Ε. Μπαρμπέτας Α.Ε.» στα Τάλαντα. Η κρίση

εντάθηκε τις δεκαετίες '70 έως '90. Η κλωστοϋφαντουργία της Ερμούπολης, «Μάντσεστερ της Ελλάδας» των 3.000 εργαζομένων δεν υπάρχει πια. Τα αίτια πολλά, όπως η περίεργη φορολογική μεταχείριση, τα υψηλά μεταφορικά, τα υψηλά επιτόκια δανεισμού, ο αθέμιτος ανταγωνισμός από εισαγόμενα κλωστοϋφαντουργικά είδη της Ανατολικής Ευρώπης και Ασίας. Τα τελευταία βυρσοδεψεία έκλεισαν το 1970. Ο έλεγχος του Νεωρίου πέρασε στους Κασσιώτες εφοπλιστές Διακάκη (1925) και Ρεθύμνη (1950), στους Ανδριώτες αδελφούς Γουλανδρή (1968), στον έλεγχο τραπεζών – κράτους (1979), στην «Νεώριον Νέα Α.Ε.» (1994), στην εταιρεία «AMBER» και στον σημερινό ιδιοκτήτη ONEX του κ. Π. Ξενοκώστα.

Μεγάλο μέρος του εργατικού δυναμικού ήταν αγρότισσες της Άνω Σύρου, οι οποίες έπαιρναν το μισό μεροκάματο των ανδρών και ήταν ένα μεγάλο πλεονέκτημα της συριανής κλωστοϋφαντουργίας. Το 1879 έγινε η πρώτη μεγάλη απεργία της Ελλάδος στην Ερμούπολη, από ξυλουργούς και βυρσοδέψες, με αιτήματα την μείωση ωραρίου, καθιέρωση της αργίας της Κυριακής, πληρωμή σε δραχμές, κ.α. Οι επιχειρήσεις ήταν οικογενειακές. Δεν έγινε διαχωρισμός του management από την διεύθυνση. Λειτουργούσαν με καταστατικό και πατερναλιστικά πρότυπα (ο εργοδότης έχει προσωπική επαφή και σχέση με τους εργαζόμενους). Μετά τον Α' Παγκόσμιο πόλεμο καθλώνονται οι μισθοί. Γίνεται καθιέρωση πριμ, δώρων στους πολύ παραγωγικούς εργάτες. Με την διεύρυνση της ελληνικής επικράτειας το βιομηχανικό δυναμικό σταθεροποιείται. Στην Ερμούπολη υπάρχει δημογραφική στασιμότητα. Από τους 6.000 πρόσφυγες του 1922 – 1924 παρέμειναν τελικά 3.000 άτομα.

Τα συριανά εργοστάσια έχουν κλείσει και μαζί με αυτά χάθηκε πολύτιμη τεχνογνωσία. Η συριανή οικονομία στηρίζεται πλέον κυρίως στο Νεώριο, την παιδεία, την αγροτική παραγωγή, τον τουρισμό, την οικοδομή, τις υπηρεσίες και το εμπόριο.

Την διάλεξη παρακολούθησαν 40 άτομα. Ανάμεσα τους ξεχώριζε η κ. Λούκου, σύζυγος του ακούραστου ερευνητή του συριανού αρχαιικού υλικού, καθηγητού του Πανεπιστημίου Κρήτης κ. Χρήστου Λούκου. Ακολούθησε συζήτηση, στην οποία συμμετείχαν η κ. Μαργαρίτα Καλουτά και η έφορος του Συνδέσμου Συριανών κ. Ντίνα Συκουτρή-Αντρειωμένου, οι οποίες ανέφεραν εμπειρίες τους από την διάσωση πολύτιμων αρχείων της Ερμούπολης. Η κ. Ευαγγελινή Γλυνού-Βαμβακοπούλου έκανε μια σύντομη παρέμβαση για τα συριανά εργοστάσια. Μετά την παράθεση ποικίλων προβληματισμών και την ολοκλήρωση της συζήτησης, οι παρευρισκόμενοι γεύτηκαν

τα μεζεδάκια που είχαν ετοιμάσει οι κυρίες του Δ.Σ. Συγχαρητήρια σε όλους!

Βιβλιογραφία

- Αγριαντώνη Χριστίνα, Φενερλή Αγγελική, Ερμούπολη – Σύρος, Ιστορικό Οδοιπορικό, έκδοση ΔΕΑΕ, Ολκός, Αθήνα 2000.
- Μαρκουλής Αντώνης, Η Κλωστοϋφαντουργία στη Σύρα, Από τον 19^ο αιώνα στον 21^ο αιώνα, Έκδοση Δήμου Ερμούπολης, Σύρα 2008.
- Τραυλός Ιωάννης, Κόκκου Αγγελική, Ερμούπολη, έκδοση Εμπορικής Τραπεζής της Ελλάδος, Αθήνα 1980.
- Διάλεξη κ. Αγριαντώνη Χριστίνας στην Στέγη Συνδέσμου Συριανών.

Ε.Λ.Ι.Α.- Μ.Ι.Ε.Τ. δέκα χρόνια κοινής πορείας

Κείμενο, φωτογραφίες Χρήστου Θανόπουλου

Με αφορμή τα δέκα χρόνια (2009) από την ενσωμάτωση του Ελληνικού Λογοτεχνικού και Ιστορικού Αρχείου (Ε.Λ.Ι.Α.) στο Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης (Μ.Ι.Ε.Τ.) διοργανώθηκε την Τετάρτη 11 Δεκεμβρίου 2019 βραδιά αφιερωμένη στη μνήμη του Μάνου Χαριτάτου, ενός εκ των δύο ιστορικών συνιδρυτών του Ε.Λ.Ι.Α. στο Αμφιθέατρο του Ιδρύματος Βασίλη και Ελίζας Γουλανδρή (Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης) στο Παγκράτι. Έλαβαν μέρος οι : Ευάγγελος Βενιζέλος Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου στο Α.Π.Θ. τ. Αντιπρόεδρος της Κυβέρνησης και τ. Υπουργός Πολιτισμού, Μίλτος Πechλιβάνης Καθηγητής Νεοελληνικών Σπουδών στο Freie Universitaet του Βερολίνου, Έρη Σταυροπούλου Ομότιμη Καθηγήτρια Νεοελληνικής Φιλολογίας του Ε.Κ.Π.Α., Χριστίνα Ντουνιά Καθηγήτρια Νεοελληνικής Φιλολογίας στο Ε.Κ.Π.Α., Δημήτρης Πόρτολος ιστορικός συνιδρυτής του Ε.Λ.Ι.Α., Δημήτρης Καψάλης διευθυντής του Μ.Ι.Ε.Τ. Συντονιστής ήταν ο Γιάννης Παπαθεοδώρου Αναπληρωτής Καθηγητής Νεοελληνικής Φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο Πατρών. Οι ομιλητές επικεντρώθηκαν στις άοκνες ενέργειες των ιδρυτών του Ε.Λ.Ι.Α. Χαριτάτου-Πόρτολου και στην ιστορική πορεία και στο σημαντικότερο έργο που επιτελέστηκε μέχρι σήμερα.

Το Ε.Λ.Ι.Α. ιδρύθηκε το 1980 με την μορφή μη κερδοσκοπικού σωματείου και από το 2009 αποτελεί τμήμα του Μ.Ι.Ε.Τ. Το Ε.Λ.Ι.Α.-Μ.Ι.Ε.Τ. είναι μια από τις βασικότερες εστίες παραγωγής και προαγωγής της έρευνας στον τομέα των ανθρωπιστικών σπουδών στην χώρα μας. Κατέχει τον μεγαλύτερο αριθμό αρχείων ιστορικών προσώπων και προσώπων των γραμμάτων και τεχνών από οποιονδήποτε ομοειδή φορέα. Το Μ.Ι.Ε.Τ. ιδρύθηκε το 1966 επί διοικήσεως Γεωργίου Μαύρου, με την συμπλήρωση 125 ετών από ιδρύσεως της Εθνικής Τραπέζης της Ελλάδος, με σκοπό την ανάπτυξη των γραμμάτων, επιστημών και καλών τεχνών. Επί προεδρίας στην Ε.Τ.Ε. του Τάκη Αράπογλου προτάθηκε η ενσωμάτωση του Ε.Λ.Ι.Α. στο Μ.Ι.Ε.Τ., η οποία πραγματοποιήθηκε 1,5 χρόνο μετά. Η κιβωτός (Ε.Λ.Ι.Α.) ακούμπησε στο όρος Αραράτ (Μ.Ι.Ε.Τ.).

Ήταν στο 1964 όταν οι δύο εικοσάρηδες φίλοι Χαριτάτος και Πόρτολος, παθιασμένοι συλλέκτες και οραματιστές αποφάσισαν να ενώσουν τις δυνάμεις τους και άρχισαν να συλλέγουν παλαιά βιβλία, έντυπα, αρχειακό υλικό, αρχαία νομίσματα, λογοτεχνικά αρχεία, φωτογραφίες, χάρτες, παρτιτούρες, περιοδικά, εφημέρια, όπως προγράμματα θεαμάτων, είδη διαφόρων επαγγελματιών. Τα εκατοντάδες αρχεία, πολύτιμη πηγή πληροφοριών για την ιστορία της νεότερης Ελλάδος, αποκτήθηκαν με διάφορους τρόπους. Πολλά προσφέρθηκαν, άλλα αγοράστηκαν από παλαιοβιβλιοπώλες ή τους ιδιοκτήτες τους σε συγκαταβατικές τιμές, άλλα διασώθηκαν την ύστατη στιγμή μέσω ενός

δικτύου ρακοσυλλεκτών, θυρωρών, αστέγων, μικροπωλητών. Η έγκαιρη ειδοποίηση για αρχειακό υλικό σε παλιά σπίτια, επιχειρήσεις, υπηρεσίες, είχε ως αποτέλεσμα την διάσωση του υλικού από την καταστροφή και την διάθεση του στο ερευνητικό κοινό. Ο Χαριτάτος είχε ιδιαίτερο ταλέντο στο να πείθει τους κατόχους αρχείων να τα χορηγούν ή να τα διαθέτουν σε χαμηλή τιμή στον Ε.Λ.Ι.Α. Στην παρέα των δύο φίλων προστέθηκαν πολλοί άλλοι μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1970, όπως οι : Κυριάκος Ντελόπουλος, Δημήτρης Δασκαλόπουλος, Ο. Δημητρακόπουλος, Θ. Βερέμης, Θ. Πικρός, Α. Δημαράς, Ρ. Μιλλιέξ και η Εταιρεία Βιβλιόφιλων. Ήταν μερικοί με πτυχία και περγαμηνές, άλλοι νεότεροι φιλόλογοι, ιστορικοί, λογοτέχνες, συλλέκτες, όλοι παθιασμένοι με το παλιό κιτρινισμένο, μουχλιασμένο χαρτί και τον πόθο να αναστήσουν και να καταγράψουν μνήμες, να συμβιώσουν με το παρελθόν, σαν εκπλήρωση ενός καθήκοντος ή σαν ανάγκη επιβεβαίωσης του σήμερα.

Τα αρχεία στοιβάχτηκαν σε 11 διαφορετικά διαμερίσματα, με εμβληματικότερο το διαμέρισμα της οδού Ελλανίκου 38, στο Παγκράτι Γέμιζαν ράφια, ντουλάπες, τα κενά κάτω από το κρεβάτι. Τελικά το 1986 αποφασίστηκε η αγορά του τριώροφου ακινήτου στην οδό Αγ. Ανδρέα 5, στην Πλάκα, χωρίς κρατική ενίσχυση, με την γενναία οικονομική συμπαράσταση φίλων. Η περιοχή που κάποτε ήταν γεμάτη ωραίες κατοικίες, κτισμένες την πρώτη τριακονταετία του 20ου αιώνα, είχε από το 1960 υποστεί εισβολή από βιοτέχνες και μικρομάγαζα. Τα ωραία σπίτια αφέθηκαν να ρημάζουν, ενώ η «πολυκατοικία» καταλήφθηκε από εργαστήρια, αποθήκες και γνώρισε τις συνέπειες της αλόγιστης χρήσης και εγκατάλειψης. Το κτίριο παρά τις φθορές διατηρούσε την γοητεία του, με τα έντονα εκλεκτικιστικά διακοσμητικά στοιχεία, τα φουρούσια, τους γησίποδες, τις μαρκίζες, τις βαριές σιδεριές. Η αναπαλαίωση-αποκατάσταση του διατηρητέου κτιρίου έγινε από ομάδα άξιων μηχανικών, (Π. Ραυτόπουλος, Κ. Καραδήμας, Γ. Ασκητόπουλος, Κ. Κωνσταντίνου) και κράτησε 4 χρόνια. Εγκαταστάθηκαν τα εκτεταμένα βιβλιοστάσια, που γέμισαν από την ογκωδέστατη βιβλιοθήκη των 100.000 τίτλων του Ε.Λ.Ι.Α. και έμεινε λίγος χώρος για τους εργαζόμενους και τους ερευνητές. Η χρηματοδότηση των εργασιών έγινε από τον Γιάννη Κωστόπουλο, τα χρήματα τριών δημοπρασιών έργων τέχνης που προσέφεραν καλλιτέχνες και απέφεραν 60 εκατομμύρια δραχμές και τέλος με την συμπαράσταση του Κώστα Δρακόπουλου από το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, που σε 15 μόλις μέρες προσέφερε το απαραίτητο ποσό.

Το αρχείο του Ε.Λ.Ι.Α. περιλαμβάνει 14.000 τίτλους σπάνιων βιβλίων, εφημερίδων, περιοδικών, φυλλαδίων που κυκλοφόρησαν τον 19ο αιώνα. Από τις πιο καθοριστικές για την ιδιαίτερη φυσιογνωμία και δραστηριότητα του Ε.Λ.Ι.Α. είναι η ενότητα των λογοτεχνικών αρχείων που καλύπτουν τον 19ο και 20ο αιώνα και αφορούν 150 ανθρώπους των γραμμάτων και τεχνών (αρχείο Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, Ανδρέα Λασκαράτου, Εμμανουήλ Ροΐδη, Άγγελου Βλάχου, Βλάση Γαβριηλίδη,

Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη, Κωστή Παλαμά, Κωνσταντίνου Καβάφη, Τέλλου Άγρα, Αλέξανδρου Πάλλη, Νικηφόρου Βρεττάκου, Τάκη Σινόπουλου, Κοσμά Πολίτη, κ.α.). Πρόκειται για χειρόγραφα, σχεδιάσματα, σημειώσεις, ημερολόγια, αλληλογραφία, δημόσια έγγραφα,, πιστοποιητικά, έντυπα, αποκόμματα, φωτογραφίες, καρτ ποστάλ, σχέδια ζωγραφικής. Το ιστορικό αρχείο αφορά την οικογένεια Κολοκοτρώνη και τον Θεόδωρο Κολοκοτρώνη, επτανησιακά αρχεία των οικογενειών Ρώμα, Στεφάνου, Γερουλάνου, ρουμελιώτικα αρχεία των Δεληγιώργη, Νάκου, νησιωτικά αρχεία των Γεράρδου, Δρόσου, μοραΐτικα των Μεγαπάνου, Λεωτσάκου, αθηναϊκά των Στρέιτ και Ευταξία, αρχείο Μπουντούρη, κ.α. Πολύ σημαντικά είναι τα αρχεία Χαρίλαου Τρικούπη και Ελευθερίου Βενιζέλου από τους πολιτικούς άνδρες, ενώ από τους αγωνιστές-στρατιωτικούς αυτά των Βάσου Μαυροβουνιώτη, Μήτρου Δεληγιώργη, των τραπεζικών-πολιτικών Στέφανου Σκουλούδη, Αλέξανδρου Διομήδη, Κωνσταντίνου Ζαβιτσάνου, αρχείο Κουρουσόπουλου, κ.α. Ακόμα υπάρχουν 300.000 αρχειακές φωτογραφίες από το 1860 έως σήμερα. Ανάμεσα τους και φωτογραφίες του συριανού φωτογράφου Δαμιανού. Η συλλογή 1.000 χαρτών από το 1830 έως το 1950 με θέμα την Ελλάδα, είναι ένα από τα σπάνια ταξινομημένα και προσिता χαρτογραφικά αρχεία. Σημαντικό πολύ το Αιγυπτιώτικο Αρχείο για τους απόδημους Έλληνες της Αιγύπτου.

Το Ε.Λ.Ι.Α. οργάνωσε πολλές εκθέσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό, συνέδρια, συμπόσια, πραγματοποίησε εκδόσεις πάνω από 150 βιβλίων, ανατυπώσεις ελληνικών περιοδικών και βιβλίων, εκπαιδευτικά προγράμματα για μαθητές, κ.α. Πάντοτε το αρχείο του υπήρξε εξωστρεφές και ανοικτό στο κοινό και στην επιστημονική κοινότητα. Τα πανεπιστήμια αδιαφόρησαν για το έργο του Ε.Λ.Ι.Α. πλην του Παντείου και του Α.Π.Θ. Ιδρύθηκε το Ε.Λ.Ι.Α. Θεσσαλονίκης, ως αυτοδύναμος φορέας και στεγάστηκε σε οθωμανικό αρχοντόσπιτο της Άνω Πόλης με την βοήθεια του τότε Υπουργού Πολιτισμού Ευάγγελου Βενιζέλου, που είχε προσωπική σχέση με τον Χαριτάτο και χρηματοδότηση του Γ' Κ.Π.Σ.

Η επαφή με τα αυθεντικά τεκμήρια της ιστορίας και η συγκίνηση της άμεσης επαφής με τις γραπτές πηγές, βοηθούν τον μαθητή και τον ερευνητή να βιώσουν το ιστορικό γίνεσθαι και να κατανοήσουν το παρελθόν, συνειδητοποιώντας την ιστορική τους κληρονομιά, το πως και το γιατί βρίσκονται στην σημερινή κατάσταση και αναλαμβάνοντας δράση λογική και όχι τυφλή.

Βιβλιογραφία

-Εφημερίδα Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, Κυριακή 21 Απριλίου 1996, ένθετο ΕΠΤΑ ΗΜΕΡΕΣ, Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο, Τραίου Ελευθερία, Τσελίκας Αγαμέμνων, Παπαδοπούλου Αγγελική, Ηλιού Φίλιππος, Μπόρα Σοφία, Πόρτολος Δημήτρης, Τόλιας Γιώργος, Σουλογιάννης Ευθύμιος,

Χαριτάτος Μάνος, Χαριτάτου Αλεξάνδρα, Μπουντούρη Ειρήνη, Διαμάντη Μαρία

-www.miet.gr/

-www.culturenow.gr/venue/miet

Ετήσια Γενική Συνέλευση του Συνδέσμου Συριανών

Κείμενο-φωτογραφίες Χρήστου Θανόπουλου

Την Κυριακή 12 Ιανουαρίου 2020 έλαβε χώρα στην Στέγη μας η Άτυπη Γενική Συνέλευση και η σύγκληση του πρώτου Δ.Σ. του Συνδέσμου Συριανών. Έγινε απολογισμός της χρονιάς που πέρασε και προγραμματισμός της νέας. Ακολούθησε κοπή της βασιλόπιτας του Δ.Σ. από τον πρόεδρο κ. Δημήτρη Βαφία και την αντιπρόεδρο κ. Μαρία Παπαπολίζου.

Δεν υπήρξε απαρτία, οπότε σύμφωνα με το Καταστατικό μας η Συνέλευση θα γίνει την επομένη Κυριακή 19η Ιανουαρίου.

Καλή Χρονιά και ευλογημένη!

ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΣΥΡΙΑΝΩΝ

Κείμενο, φωτογραφίες από τον κ. Χρήστο Θανόπουλο

Την Κυριακή 19 Ιανουαρίου 2020 έγινε η (επαναληπτική) Γενική Συνέλευση του Συνδέσμου Συριανών και η κοπή της βασιλόπιτας, στην Στέγη, στο κέντρο της Αθήνας .

Τον λόγο έλαβε αρχικά ο Πρόεδρος κ. Δημήτρης Βαφίας, ο οποίος έκανε έναν συνοπτικό απολογισμό εκδηλώσεων και δραστηριοτήτων του έτους 2019. Το φιλανθρωπικό έργο-προσφορά του Συνδέσμου προς την Σύρο και αλλού, ήταν μεγαλύτερο από κάθε άλλη χρονιά. Υπήρξαν ευχάριστα γεγονότα για την Σύρο στο παρελθόν έτος, όπως η επαναλειτουργία του ΝΕΩΡΙΟΥ από την εταιρεία ONEX SHIPYARDS του κ. Πάνου Ξενοκώστα, που είναι και ο σημαντικότερος οικονομικός πνεύμων του νησιού και η ένταξη του λουκουμιού στην άυλη πολιτιστική κληρονομία της Ελλάδος, ύστερα από επίπονες προσπάθειες της εφόρου κ. Ντίνας Συκουτρή – Ανδρειωμένου. Ο Σύνδεσμος Συριανών προχώρησε στην επικαιροποίηση – τροποποίηση του καταστατικού του, με κύριο θέμα της την μείωση του Δ.Σ. από 15 μέλη σε 9 και την κατάργηση ορισμένων αξιωματών. Ο Σύνδεσμος κλείνει 120 χρόνια συνεχούς λειτουργίας και είναι αδήριτη ανάγκη να τον στελεχώσουν νέοι άνθρωποι, για να συνεχίσει την προσφορά του στο κοινωνικό σύνολο.

Τον λόγο κατόπιν έλαβε ο ταμίας κ. Πέτρος Τσαούσογλου, ο οποίος έκανε τον οικονομικό απολογισμό του 2019 και προϋπολογισμό του 2020. Ο επικεφαλής της εξελεγκτικής επιτροπής κ. Ιωάννης Κουσουλάκος επιβεβαίωσε την καλή κατάσταση των οικονομικών του Συνδέσμου Συριανών. Η κ. Ευαγγελινή Γλυνού – Βαμβακοπούλου έκανε μία σύντομη ιστορική αναδρομή στην ναυμαχία του πλοίου «Ένωσις» με τον τουρκικό Στόλο, έξω από το λιμάνι της Ερμούπολης το 1868, στα πλαίσια της Κρητικής Επανάστασης (1866-1869) και του αποκλεισμού της Σύρου από τους Τούρκους, ώστε να μην τροφοδοτείται η Κρήτη με άνδρες και εφόδια. Η κ. Ντίνα Συκουτρή – Ανδρειωμένου ευχαρίστησε και υποσχέθηκε ότι θα συνεχίσει τις προσπάθειες της για το καλό του τόπου.

Ο πατήρ Νικόλαος Ιωαννίδης αρχιμανδρίτης του Ι. Ν. Αγ. Γεωργίου Καρύτση και καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών, επικρότησε το έργο των πατριωτικών σωματείων, όπως ο Σύνδεσμος Συριανών, που διατηρούν τις εθνικές, θρησκευτικές παραδόσεις και στηρίζουν τον πολιτισμό. Τόνισε ότι το τέλος μιας χρονιάς παρέχει την δυνατότητα ενδοσκόπησης και ανασκόπησης έργων και ημερών και είναι η ευκαιρία για ένα νέο ξεκίνημα τον καινούργιο χρόνο. Κατόπιν ευλόγησε την βασιλόπιτα του Συνδέσμου Συριανών, διάβασε την ανάλογη ευχή και ο πρόεδρος κ. Βαφίας μαζί με την αντιπρόεδρο κ. Μαρία Παπαπολίζου, έκοψαν την πίτα.

Το παρών στην Γενική Συνέλευση έδωσε η κ. Ζαφειρία Λαυρεντιάδου,

η οποία επί χρόνια υποστηρίζει με τις χορηγίες της τον Σύνδεσμο Συριανών.

Οι παρευρισκόμενοι γεύτηκαν εκτός από την βασιλόπιτα και διάφορα μεζεδάκια που είχαν ετοιμάσει οι κυρίες του Δ.Σ..

Και του Χρόνου!

Ξενάγηση στο αρχοντικό Μπενιζέλων

Κείμενο – Φωτογραφίες: Χρήστου Θανόπουλου

Την Πέμπτη 30 Νοεμβρίου 2020 ο Σύνδεσμος Συριανών πραγματοποίησε επίσκεψη-ξενάγηση στο Αρχοντικό Μπενιζέλων (Αδριανού 96, στην Πλάκα) την παλαιότερη οικία της Αθήνας, πατρικό της Οσίας Φιλοθέης της Αθηναίας. Το οίκημα κόσμημα, ιδιοκτησία της Αρχιεπισκοπής Αθηνών, λειτουργεί ως μουσείο και χώρος εκδηλώσεων. Ανακαινιζόταν για πολλά χρόνια, έγινε καταπληκτική αναπαλαίωση και άνοιξε πρόσφατα για το κοινό. Οδηγός μας σ' αυτό το απίστευτο ταξίδι στην Αθήνα της Τουρκοκρατίας και στη ζωή της Οσίας Φιλοθέης, ήταν η συγγραφέας, ιστορικός και ξεναγός κ. Άρτεμις Σκουμπουρδή. Με την γλαφυρή αφήγηση της και τον πλούτο των γνώσεων της, κράτησε μαγεμένους για 2,5 ώρες τα 40 μέλη και φίλους του Συνδέσμου.

Το αρχοντικό περιλαμβάνει ισόγειο, λιθόκτιστο με θαυμάσια τοξοστοιχία, ενώ ο πρώτος όροφος είναι ξύλινος, ως επί το πλείστον και περιλαμβάνει εν μέρει λιθοδομή και πλίνθους. Στο ισόγειο αρχικά είχαν κτιστεί, από τον Άγγελο Μπενιζέλο, δύο σπίτια με τζάκι (1501-1520). Σήμερα ο επισκέπτης αντικρύζει κουζίνα με τζάκι και πιθάρια, χώρο για το υπηρετικό προσωπικό, τα αγόρια και τον ανυφαντόλακκο (χώρο του αργαλειού). Ένας διάδρομος διαπερνά το ισόγειο συνδέοντας την μπροστινή αυλή (βόρεια) με την πίσω αυλή (νότια). Πλατιά μαρμάρινη κλίμακα οδηγεί στον 1^ο όροφο. Στον πρώτο όροφο υπάρχουν δύο οντάδες (σαλόνια), με τα καφασωτά και τις ντουλάπες (μουσάντρες) και στο κέντρο, ανάμεσα τους, υπάρχει ο ημιυπαίθριος χώρος (χαγιάτι ή λιακωτό), όπου οι γυναίκες έκαναν οικιακές εργασίες (προετοιμασία φαγητού, γνέσιμο μαλλιού, κ.α.), ενώ οι άνδρες έπαιζαν τάβλι, κάπνιζαν κ.λπ.. Η μορφή που έχει σήμερα το αρχοντικό ανήκει στην δεύτερη οικοδομική φάση, τέλους 17^{ου} με αρχές 18^{ου} αιώνα. Προσθήκες, τροποποιήσεις έγιναν στον 19^ο και 20^ο αιώνα, οπότε χωρίστηκε σε δύο κατοικίες με εγκάρσιο τοίχο.

Το αρχοντικό επεκτεινόταν παλιά τόσο προς τα δεξιά, όσο και προς τα αριστερά, όπου υπάρχουν σύγχρονα κτίρια. Στην αυλή υπάρχει πηγάδι και κρήνη και αποκαλύπτονται κάτω από κρυστάλλινο δάπεδο τα υπολείμματα του υστερορωμαϊκού τείχους. Η οικία βρισκόταν στο εσωτερικό του υστερο-ρωμαϊκού τείχους, που κτίστηκε μετά την επιδρομή των Ερούλων (267 μ.Χ.), στο σημείο που άλλαζε πορεία και ανέβαινε προς την βόρεια κλιτύ της

Ακρόπολης, περιλαμβάνοντας εντός των ορίων του την Ρωμαϊκή Αγορά και την Βιβλιοθήκη του Αδριανού.

Στην Αθήνα οι δημοκρατικοί θεσμοί είχαν καταργηθεί από τον Κάσσανδρο (αρχές 4^{ου} αι. π.Χ.). Οι ελληνικοί ειδωλολατρικοί ναοί έκλεισαν με διατάγματα των Θεοδοσίου Α' και Β' (τέλη του 4^{ου} αι. μ.Χ.). Η χαριστική βολή ήρθε από τον Ιουστινιανό που έκλεισε τις φιλοσοφικές σχολές, απαγόρευσε την ελληνική παιδεία και τον ελληνορωμαϊκό χιτώνα (529 μ.Χ.). Ακολούθησε η εισβολή των Αβαροσλάβων στην Ελλάδα (570 – 580 μ.Χ.). Μικρή αναλαμπή παρατηρήθηκε μετά την επίσκεψη στην Αθήνα του βυζαντινού αυτοκράτορα Βασιλείου Β', αρχές 11^{ου} αι. μ.Χ., εποχή που κτίστηκαν πολλοί ναοί και μονές. Η επίσκεψη του Μωάμεθ Β' Πορθητή (1458), απέφερε προνόμια στους Αθηναίους. Όμως ο λαός ζούσε στην αμάθεια και τις προκαταλήψεις, χωρίς σχολεία. Οι Αθηναίοι ευημερούσαν μέχρι την εποχή της Ενετοκρατίας.

Η οικογένεια των Μπενιζέλων (της Οσίας Φιλοθέης), ανήκε στις 12 αρχοντικές οικογένειες, οι οποίες καταγόταν από τις αντίστοιχες βυζαντινές, όπως οι Χαλκοκονδύληδες, Παλαιολόγοι, Λίμπονες, Περουλοί, Καπετανάκοι, Καβαλάρη, Ταρωνίτες, Πρίουλοι, Γάσπαροι, Γερανοί, Λατίνοι. Από αυτές εκλέγονταν οι επίτροποι (δημογέροντες), 3–12 ή περισσότεροι, ανάλογα με την χρονική περίοδο, οι οποίοι μεσολαβούσαν ανάμεσα στην οθωμανική εξουσία και τον λαό και ήταν υπεύθυνοι για την τήρηση της τάξης και την ομαλή λειτουργία της πόλης. Υπήρχαν ακόμη 24 οικογένειες «νοικοκυραίων», οι «παζαρίτες» και οι πολύ φτωχοί «ξωτάρηδες», τους οποίους φρόντιζαν οι εκκλησίες, με εράνους, χορήγηση ρουχισμού, κ.λπ.. Η οικογένεια των Μπενιζέλων ήταν δεύτερη στην τάξη, μετά από αυτή των Χαλκοκονδύλη. Καταγόταν από την Βενετία (bene angelo = καλός άγγελος). Ο Άγγελος Μπενιζέλος παντρεύτηκε την Συρίγα Παλαιολόγου. Την εποχή εκείνη τα κορίτσια ετοίμαζαν την προίκα τους από 9-10 χρονών και παντρεύονταν από 13 χρονών. Σε προχωρημένη ηλικία το ζεύγος δεν είχε αποκτήσει παιδιά και το 1522 γεννήθηκε κατά θαυματουργικό τρόπο η Ρεγούλα (δηλαδή ρήγισσα – βασίλισσα). Έλαβε μια βασική μόρφωση και όταν έγινε 14 χρονών (1536) οι γονείς την πάντρεψαν με τον ηλικιωμένο έμπορο Ανδρέα Χειλά, ο οποίος ήταν βάνουσος και την έδερνε για τις πολλές ελεημοσύνες της στους φτωχούς. Η Ρεγούλα σε ηλικία 17 ετών έμεινε χήρα, επέστρεψε στο πατρικό σπίτι, αλλά δεν ήθελε με κανέναν τρόπο να ξαναπαντρευτεί. Γηροκόμησε τους γονείς της και μετά τον θάνατο και της μητέρας της (1547) εκάρη μοναχή (1550) στον Ι. Ν. Παναγίας (Μοναστηράκι), με το όνομα Φιλόθεος

(Φιλοθέη). Διέθεσε την πατρική περιουσία στο φιλανθρωπικό της έργο. Αγόρασε το οικόπεδο βορειοανατολικά του πατρικού σπιτιού (περιοχή Αρχιεπισκοπής – Ναού Μητροπόλεως) ίδρυσε την Μονή Αγίου Ανδρέα στην Πλάκα και δίπλα έκτισε τον περίφημο «Παρθενώνα» παρθεναγωγείο- εκπαιδευτήριο κοριτσιών. Υπήρξε η πρώτη μοναχή της μονής. Δημιούργησε την «Νέα Βασιλειάδα» της Αθήνας, με γηροκομείο, ορφανοτροφείο, ξενώνα, τράπεζα φαγητού απόρων. Τα κορίτσια και μεγαλύτερες γυναίκες στο παρθεναγωγείο έπαιρναν θεολογική παιδεία, μάθαιναν χειροτεχνία, πλεκτική, ραπτική, κεντητική. Έβρισκαν καταφύγιο, άπορες κοπέλες, Ελληνίδες και Τουρκάλες, κατατρεγμένες, έγκυες, αλλά και τέσσερις χανούμισσες που δραπετεύσαν από τους Τούρκους κυρίους τους. Επίσης, εξαγόραζε αιχμαλώτους από τα σκλαβοπάζαρα των Τούρκων. Ίδρυσε μετόχια, δηλαδή άλλες μονές-παραρτήματα, της μονής της Πλάκας, στα Πατήσια εις μνήμην του συζύγου της Ανδρέα (ο Ι. Ν. Αγίου Ανδρέα, στην οδό Λευκωσίας, αναστηλώθηκε και αγιογραφήθηκε από τον Φώτη Κόντογλου το 1950), στην Καλογρέζα – Πυρσό (σημερινό Μαρούσι) με τον Ι. Ν. Εισοδίων Θεοτόκου (που διασώζεται σήμερα) και απέχει 400 μέτρα από την κρύπτη της, στην οδό Καποδιστρίου (Φιλοθέη), με τον νεόδομητο ναό της οσίας.

Επίσης, ίδρυσε μετόχια σε Αίγινα και Κέα, όπου φυγάδευε εκεί τις γυναίκες που κινδύνευαν. Εκείνη την εποχή δεν υπήρχε κανένα άλλο σχολείο στην Αθήνα. Ιδιωτικά σχολεία ιδρύθηκαν από μορφωμένους Αθηναίους, μόλις τον 17^ο αιώνα. Κάποιες μουσουλμάνες έγιναν χριστιανές. Η Αθήνα πέρασε φοβερό λιμό το 1580 και η μονή έδωσε ότι αποθέματα τροφίμων διέθετε στους πεινασμένους. Δύο ομογενείς από τη Βράϊλα Ρουμανίας δώρισαν την κατάλληλη στιγμή ένα χρηματικό ποσό στην μονή. Η δραστηριότητα της Φιλοθέης εξόργισε τις οθωμανικές αρχές, οι οποίες την συνέλαβαν, βασάνισαν και τελικά την απελευθέρωσαν κατόπιν διαμαρτυριών Αθηναίων προεστώτων, δωροδοκίας των Οθωμανών (1582) και αφού η μονή έβαλε ενέχυρο τα σκεύη της. Η Αγία Φιλοθέη έστειλε επιστολή στην Γερουσία της Βενετίας (1583), ζητώντας οικονομική βοήθεια, λόγω της έσχατης ένδειας στην οποία είχε περιπέσει η μονή. Η βοήθεια έφτασε το 1584. Την νύκτα 2-3 Οκτωβρίου 1588, παραμονή της γιορτής του Αγίου Διονυσίου Αρεοπαγίτου, η Φιλοθέη παρακολουθούσε αγρυπνία στο μετόχι του Αγίου Ανδρέα στα Πατήσια. Όρμησαν πέντε Τουρκαλβανοί στο ναό και ξυλοκόπησαν άγρια την Φιλοθέη. Οι άλλες μοναχές την περιέθαλψαν στη μονή της Καλογρέζας (Αμαρουσίου). Δεν συνήλθε ποτέ. Πέθανε την 29^η Ιανουαρίου 1589 σε ηλικία 67 ετών. Το έργο

της συνέχισαν όσο μπορούσαν οι άλλες μοναχές. Αγιοποιήθηκε από το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως το 1600. Έξι γόνοι της οικογένειας Μπενιζέλων θυσιάστηκαν πριν ή κατά την διάρκεια της Επανάστασης του 1821. Το 1840 γκρεμίστηκε η Παναγία του Αγγέλου (μεταξύ των οδών Ερμού και Μητροπόλεως) ενοριακός ναός της οικογένειας των Μπενιζέλων, μαζί με πολλές άλλες βυζαντινές εκκλησίες, για την εύρεση οικοδομικού υλικού για την ανέγερση του νέου Μητροπολιτικού Ναού Αθηνών! Το 1890 ο μητροπολίτης Αθηνών Γερμανός Καλλιγάς γκρέμισε την Μονή του Αγίου Ανδρέα στην Πλάκα, για να κτιστούν στη θέση της το Μητροπολιτικό Μέγαρο και τα γραφεία της Ιεράς Συνόδου.

Η οικογένεια των Μπενιζέλων κατείχε εκτάσεις περίπου 4.000 στρεμμάτων στις περιοχές Κέντρου Αθήνας, Πατησίων, Τουρκοβουνίων, Φιλοθέης, Καλογρέζας, Περισσού, Σαλαμίνας, Αίγινας, Κέας. Σπείρα Ελλήνων και Βαυαρών πλαστογραφώντας την υπογραφή του βασιλιά Όθωνα, πουλούσε εκτάσεις των Μπενιζέλων προς ίδιον όφελος. Αποκάλυψε τους ποικίλους καταπατητές ο δημοσιογράφος – συγγραφέας Χατζόπουλος και μαζί με τον Σύλλογο Αθηναίων απέτρεψαν το γκρέμισμα του τάφου και της μονής της Οσίας Φιλοθέης στο Μαρούσι (1936).

Το Ψυχικό φέρει αυτό το όνομα εις ανάμνησιν του πηγαδιού που ανήγειρε η Οσία Φιλοθέη στη συμβολή των οδών Κηφισίας και Κατεχάκη, προς αναψυχή των περαστικών και οδοιπόρων. Το όνομα της φέρει η ομώνυμη συνοικία (Φιλοθέη) και η Καλογρέζα ή Καλογραιζα (από την Κυρά Καλογραιά). Η Αγία Φιλοθέη ανήκει στο χορό των οσιομαρτύρων, εθνομαρτύρων της Τουρκοκρατίας, πάνω στο αίμα των οποίων θεμελιώθηκε το νεότερο ελληνικό κράτος. Είναι προστάτιδα της πόλεως των Αθηνών, μαζί με τον πολιούχο Άγιο Διονύσιο Αρεοπαγίτη. Το σκήνωμα της βρίσκεται στην Μητρόπολη Αθηνών, μαζί με αυτό του εθνομάρτυρα Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου Ε'. Αιωνία τους η μνήμη. Ας έχουμε την ευχή τους και τη μεσιτεία τους για την προστασία της πατρίδας μας.

Μετά την ξενάγηση 15 μέλη μας και φίλοι γευμάτισαν στο μεζεδοπωλείο «Εύχαρις», απολαμβάνοντας πεντανόστιμους μεζέδες και γλυκό κρασί.

Βιβλιογραφία

- Ξενάγηση Άρτεμις Σκουμπουρδή.
- Χρόνη – Βακαλοπούλου Μαρία, Πανσελήνου Ναυσικά, Φιλοθέη Μπενιζέλου, η Αθηναία, Εκδόσεις Πάπυρος, Αθήνα 2006.

ΤΟ ΑΠΟΚΡΙΑΤΙΚΟ ΓΛΕΝΤΙ ΤΗΣ ΤΣΙΚΝΟΠΕΜΠΤΗΣ ΣΤΗ ΣΤΕΓΗ ΜΑΣ

Κείμενο – Φωτογραφίες: Χρήστου Θανόπουλου

Την Τσικνοπέμπτη 20 Φεβρουαρίου, 53 μέλη και φίλοι του Συνδέσμου Συριανών ξεφάντωσαν στην Στέγη του Συνδέσμου Συριανών.

Η προσέλευση ήταν μειωμένη, σε σχέση με τις προηγούμενες χρονιές, όμως το κέφι κτύπησε κόκκινο, όπως κάθε χρονιά.

Οι D.J. Γιάννης – Βλάσσης και Μιχάλης Αγγελόπουλος πιάνοντας το τέμπο της παρέας, έβαζαν την κατάλληλη μουσική, την κατάλληλη στιγμή.

Μόλις σερβιρίστηκαν τα φαγητά που είχε ετοιμάσει ο σεφ και το προσωπικό του Συνδέσμου Ελλήνων Αιγυπτιωτών, δόθηκε το σύνθημα του γενικού συναγερμού. Τα πιάτα ξεχείλιζαν από το υπέροχο αιγυπτιακό ρύζι με την σταφίδα και τα κάσιους, τα κεμπάπ κόφτα, το ψητό κοτόπουλο με πιπεριά, το χοιρινό με σάλτσα, την ανάμεικτη σαλάτα με τα ψητά τραγανά πιτάκια. Κατόπιν οι περισσότεροι γεύτηκαν για δεύτερη φορά τις αιγυπτιακές νοστιμιές και επιτέλους ξεκίνησε ο χορός!

Τα τραγούδια των Olympians, διαδέχθηκαν τα disco, τα latin, τα rock n' roll και τα blouse. Οι τυνησιακές κελεμπίες της κ. Κοντογιώργη φορεμένες από τους κ. Τσαούσογλου και Θανόπουλο έκαναν τη διαφορά. Αρχηγός στη χορευτική πανδαισία, όπως κάθε χρόνο, η κ. Στάβαρη. Η κ. Τριανταφυλλίδου πρωτοστάτησε στο δημοτικό πρόγραμμα, ενώ η κ. Μουχτοπούλου και η κ. Γκιόκα στις ζέϊμπεκιές.

Το κέφι διατηρήθηκε αμείωτο έως την 1^η πρωινή ώρα.

Όλοι ήταν υπέροχοι! Και του χρόνου!

ΟΜΙΛΙΑ ΓΙΑ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΕΟΡΤΑΣΜΟΥ ΓΥΝΑΙΚΑΣ 8 ΜΑΡΤΙΟΥ 2020 ΘΕΑΤΡΟ ΑΠΟΛΛΩΝ - Αφανή χρυσά επιχρίσματα

Από τη κ. Λίτσα Χαραλάμπους

«Ας μη μιλήσουμε για την ψυχή. Εγώ το σώμα γνωρίζω. Και νομίζω αυτό έχει γράψει και τα ποιήματα, αυτό προδίδει, αυτό έχει κάνει τους φόνους, αυτό αφοσιώνεται. Αυτό. Όλα τα κάνει το σώμα. Με λίγη βοήθεια αυτού που λέγεται νους... Ξέρετε, έχω βρει κάτι που με ενθουσιάζει και θα το λέω παντού και πάντα. Μπορώ να πω ό,τι θέλω, όσο τολμηρό ή αποτυχημένο και αν είναι. Πάντα όμως θα λέω στο τέλος «δεν πειράζει, μισή ντροπή δική μου, μισή του θανάτου. Αυτή είναι η απαλλαγή και η αθώωσή μου», αυτό είχε δηλώσει σε μια συνέντευξη της η Κική Δημουλά για τον θάνατο για τον οποίο τελευταία μιλούσε πολύ. Την αναμέτρησή μαζί του αν και δεν παρέλειπε να αστειεύεται λέγοντας ότι αφού καπνίζει τόσο πολύ, τελικά μάλλον δεν τον φοβάται όσο νομίζει. Μιλούσε για τον θάνατο χορταστικά με ένα τσιγάρο στο χέρι, με μεγάλες λέξεις και φράσεις και εν τέλει έμοιαζε μάλλον να τον περιπαίζει, ομολογώντας ότι το μόνο που δεν έχει καταλάβει ως τώρα από τη ζωή είναι γιατί πεθαίνουμε... Η Κική Δημουλά, η γυναίκα που επί δεκαετίες έγραφε ποίηση, αυτή που θεωρείται η μεγαλύτερη σύγχρονη ποιήτρια και που αγαπήθηκε από όλους σε απόλυτο βαθμό, εκείνη για την οποία είχαν πει ότι η ποίηση «ήταν σαν ένα κερί σε καταργημένο ξωκλήσι» έφυγε από κοντά μας πριν από 15 ημέρες. Μια Γυναίκα που όχι μόνο δόξασε την Ελλάδα και καθόρισε το τοπίο της ποίησης αλλά που πάνω της είχε επενδύσει η πατρίδα μας την προσδοκία –και λαχτάρα- για ένα ακόμα Νόμπελ Ποίησης. Σημειώστε ότι από τους 116 τιμηθέντες Νόμπελ Ποίησης- μεταξύ αυτών ο Γ. ΣΕΦ'ΕΡΗΣ και ο ΟΔ. ΕΛΥΤΗΣ- μέχρι το 2019 μόνον οι 15 ήταν γυναίκες.

Ωστόσο πριν από 9 μέρες χάσαμε μια ακόμη μεγάλη γυναικεία μορφή στο χώρο της λογοτεχνίας. Την πιο σημαντική Ελληνίδα συγγραφέα παιδικής και εφηβικής λογοτεχνίας Άλκη Ζέη. Μια γυναίκα διεθνώς αναγνωρισμένη, πολυβραβευμένη τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Τα βιβλία της έχουν μεταφραστεί σε πολλές γλώσσες και προτείνονται επίσης για ανάγνωση και για μελέτη στα σχολεία του εξωτερικού. Τα σημερινά παιδιά έχουν πλέον την ευκαιρία να γνωρίσουν κείμενά της και μέσα στα σχολικά τους βιβλία, είναι ανθολογημένα έργα της. Το Καπλάνι της βιτρίνας, το πρώτο της μυθιστόρημα, υπήρξε έργο - σταθμός για την ελληνική παιδική λογοτεχνία και θεωρείται πλέον ένα κλασικό έργο της παγκόσμιας λογοτεχνίας για παιδιά, με συνεχείς επανεκδόσεις από το 1963 που πρωτοκυκλοφόρησε στην Ελλάδα και πολλές μεταφράσεις και διακρίσεις στο εξωτερικό.. Δικό της έργο και «Ο ψεύτης παππούς». Η Άλκη Ζέη αποτελεί πρέσβειρα της σύγχρονης ελληνικής λογοτεχνίας στο εξωτερικό.

Σήμερα παγκόσμια ημέρα εορτασμού της Γυναίκας αφιερώνουμε αυτή την ταπεινή ομιλία στις πολυβραβευμένες αυτές ελληνίδες γυναίκες που ο θάνατός τους χαρακτηρίζεται εθνική απώλεια.

ΑΝ ΣΚΕΦΤΕΙ ΚΑΝΕΙΣ ότι πέρασαν 216 χρόνια (χωρίς να υπολογίσουμε ότι το έναυσμα, είχε δοθεί αιώνες πριν, με τη Λυσιστράτη να πρωτοστατεί σε μια ιδιόμορφη «φεμινιστική» απεργία, προκειμένου να τελειώσει ο πόλεμος των ανδρών) από τότε που έγινε η πρώτη γυναικεία απεργία στην πόλη Ουόρτσεστερ το 1804 από τις εργάτριες που κατασκεύαζαν γάντια, για να φτάσουμε στην απεργία των υφαντριών στο Ντόβερ, το 1828 που είχε 100% επιτυχία, θα απογοητευτεί από τη θέση της γυναίκας σε ολόκληρο τον πλανήτη.

Είναι αλήθεια ότι με το πέρασμα του χρόνου η εικόνα της γυναίκας έχει αλλάξει. Παλαιότερα λόγω του ότι ήταν υποχρεωμένη να παραμένει στο σπίτι και να ασχολείται με την ανατροφή των παιδιών και με «τα του σπιτιού» οι προσωπικές της ανάγκες έμπαιναν σε δεύτερη μοίρα. Έτσι ο άντρας είχε τη μεγαλύτερη ισχύ από οικονομικής άποψης και όχι μόνο.

Τα τελευταία χρόνια τα πράγματα έχουν μεταβληθεί και η θέση της γυναίκας έχει αλλάξει πάνω στην κοινωνική σκακιέρα. Η γυναίκα πλέον εργάζεται, βγάζει τα δικά της χρήματα και δεν διστάζει να διεκδικήσει όλα όσα θέλει. Οι αλλαγές αυτές αποτυπώνονται καλύτερα στο θέμα του γάμου. Τα τελευταία χρόνια παντρεύονται σε όλο και μεγαλύτερη ηλικία και η οικογένεια μπαίνει σε δεύτερη μοίρα αφού δίνει προτεραιότητα στην επαγγελματική καταξίωση και την οικονομική ανεξαρτησία.

Όσον αφορά στον άντρα, κάποτε στέκεται αμήχανος μπροστά στον νέο προφίλ της ανεξάρτητης και δυναμικής γυναίκας.

Συχνά βρίσκεται σε πλήρη αντίθεση με την εικόνα που κυριαρχούσε στο παρελθόν όπου ήταν ο κυρίαρχος του παιχνιδιού.

Μιλάμε για λεπτές ισορροπίες αφού συχνά οι σύζυγοι βρίσκονται σε ανταγωνιστική θέση.

Ένα ακόμη παράδειγμα αποτελεί το γεγονός ότι η γυναίκα αποφασίζει πολύ πιο εύκολα για το διαζύγιο σε σχέση με το παρελθόν.

Είναι πλέον οικονομικά ανεξάρτητη και δε διστάζει να ρισκάρει, παρά το κόστος.

Η σύγχρονη γυναίκα καλείται να ανταποκριθεί σε πολλαπλούς ρόλους. Στο ρόλο της συζύγου, της μητέρας, της εργαζόμενης γυναίκας, της καλής νοικοκυράς. Στην προσπάθειά της να ανταποκριθεί σε όλα αυτά και να είναι «σωστή», συχνά πιέζεται, αγχώνεται, εξαντλείται.

Φυσικά καθοριστικό ρόλο σε κάθε περίπτωση διαδραματίζει και ο σύζυγος, ο οποίος θα πρέπει να τη βοηθά, να τη στηρίζει και να μην πάψει ποτέ να την κάνει να αισθάνεται ότι είναι σημαντική γι' αυτόν.

ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ στον Δυτικό κόσμο είναι αλήθεια έχουν κάνει τεράστιους βηματισμούς σε όλους τους τομείς για την ισονομία, αλλά οι γυναίκες στον υπόλοιπο, βιώνουν πρωτόγονες καταστάσεις.

Η πραγματικότητα θέλει 1 δις γυναίκες έναντι 450 εκ. ανδρών να ζουν στην απόλυτη φτώχεια.

ΈΤΣΙ, η «Ημέρα της Γυναίκας» υπάρχει για να θυμίζει όχι μόνο τις ράφτρες στα κάτεργα της Νέας Υόρκης αλλά και την νεαρή κοπέλα από τη Μαυριτανία που έγινε σκλάβα στα 5 της. Τη μέρα φρόντιζε τα ζώα. Τη νύχτα τη βίαζε ο αφέντης της.

ΜΑΣ ΘΥΜΙΖΕΙ τα 6.000 κορίτσια που υπόκεινται καθημερινά σε κλειτοριδοτομή με βάνουσο τρόπο. Σύμφωνα με στοιχεία 100-140 εκατμ. γυναίκες παγκοσμίως έχουν υποστεί ακρωτηριασμό των γεννητικών τους οργάνων. Μαμές – κλειτοριδοκτόμοι σε καλύβες χρησιμοποιούν ένα πέτρινο αιχμηρό αντικείμενο χωρίς χρήση αναισθητικών ή αντισηπτικών. Κάποια κορίτσια χάνουν τη ζωή τους από το σοκ, την αιμορραγία και τις μολύνσεις .

Η 8 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ θυμίζει τα 13χρονα κοριτσάκια το ένα στην Αιθιοπία που βιάστηκε και υποχρεώθηκε να παντρευτεί τον βιαστή της, το άλλο στη Μπουρκίνα Φάσο που εξαναγκάστηκε να παντρευτεί έναν 70χρονο άντρα ο οποίος είχε ήδη πέντε συζύγους αλλά και το 11χρονο κορίτσι της Παραγουάης που έμεινε έγκυος από τον σύντροφο της μητέρας του και οι Αρχές της απαγόρευσαν να κάνει έκτρωση.

ΟΦΕΙΛΟΥΜΕ ένα μνημόσυνο στη Σάμπα Πακιστάν, που πυροβολήθηκε στο κεφάλι από τον ίδιο της τον πατέρα γιατί παντρεύτηκε τον άντρα που αγαπούσε. Την έβαλε σε μια σακούλα, την βύθισε στο ποτάμι και αφέθηκε ελεύθερος.

ΘΥΜΟΜΑΣΤΕ στην Ιαπωνία τις χιλιάδες «γυναίκες ανακούφισης» του πολέμου που χρησιμοποιήθηκαν ως σκλάβες για σεξ όπως και τις γυναίκες θύματα του εμπορίου λευκής σαρκός που συστηματικά εμπορεύονται, κακοποιούνται και εκμεταλλεύονται άνδρες σε μεγάλα «μαγαζιά» με ημερήσιες εισπράξεις πάνω από 20.000 ευρώ.

ΦΥΣΙΚΑ η 8 του Μάρτη, δεν είναι μια ημέρα για να θυμίζει μόνο δεινά και μάρτυρες. Αφήνει να φανούν χαραμάδες φωτός, σιωπηλές και ηχηρές ηρωίδες του παρόντος.

ΌΠΩΣ ΕΚΕΙΝΕΣ που κουβαλούν σε μπόγους τα μωρά τους δουλεύοντας στους ορυζώνες ή διασχίζοντας ποτάμια και πέλαγα- πραγματικές χαρακιές

στο σώμα του πλανήτη- πολεμώντας ως την στερνή πνοή τους να τα κρατήσουν ασφαλή. Που στέκονται καρτερικά για ώρες, σε μια ουρά ατέλειωτη, για μια χούφτα φασόλια.

Η 8 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ φωτίζει και γυναίκες λαμπρές στην ασχήμια του κόσμου όπως την Αφγανή Σακένα Γιακούμπι που της ανήκει το βραβείο ΓΟΥΑΪΖ γιατί ίδρυσε το Ινστιτούτο Μάθησης του Αφγανιστάν παρέχοντας εκπαίδευση και ιατρική φροντίδα σε καταυλισμούς Αφγανών προσφύγων στο Πακιστάν βοηθώντας 12 εκατομμύρια ανθρώπους.

ΦΩΤΙΖΕΙ τα Κορίτσια Ρομά από τον Δενδροπόταμο Θεσσαλονίκης που διακρίθηκαν σε πανελλήνιο διαγωνισμό ρομποτικής!

ΦΩΤΙΖΕΙ την Πακιστανή έφηβη Μαλάλα Γιουσαφζάι που αρνήθηκε να εγκαταλείψει το σχολείο. Πήρε βραβείο Νόμπελ Ειρήνης αλλά φωτίζει και την πρώτη ΓΡΑΦΙΤΙ ΑΡΤΙΣΤ του Αφγανιστάν Σαμσιά Χασανί που γίνεται η φωνή των γυναικείων δικαιωμάτων στην Καμπούλ.

ΦΩΤΙΖΕΙ ακόμη τις Κινέζες φεμινίστριες που στέλνουν χαιρετισμούς από τη φυλακή επειδή σχεδίαζαν καμπάνια ενάντια στην σεξουαλική παρενόχληση στα λεωφορεία.

ΥΠΑΡΧΕΙ και μας θυμίζει την εκπαιδευτικό Άντρια Ζαφειράκου που κέρδισε το Παγκόσμιο Βραβείο Δασκάλου ως η καλύτερη Δασκάλα του κόσμου αλλά και τις μαθήτριες του Ειδικού Δημοτικού Σχολείου Τυφλών Καλλιθέας, Αλεξάνδρα Παπαδοπούλου, Μαρία Κατοπόδη και Χριστίνα Λούκο που τιμήθηκαν με το πρώτο βραβείο στον διεθνή διαγωνισμό ζωγραφικής χαρτών.

ΦΩΤΙΖΕΙ τις δύο Ελληνίδες ερευνήτριες Φανή Κουκουλή η οποία ερευνά τη σχιζοφρένεια και Άννα-Μαρία Παππά που ερευνά τα κύτταρα. Κέρδισαν δύο από τις 30 γαλλικές υποτροφίες L'OREAL-UNESCO.

Η 8 του ΜΑΡΤΗ μνημονεύει βέβαια και σπουδαίες γυναίκες, οι οποίες δρώντας "μπροστά από την εποχή τους", ξεχώρισαν, διέπρεψαν, κυριάρχησαν, εντυπωσίασαν, έγιναν αντικείμενο λατρείας, αποθεώθηκαν και αξίζει να θυμόμαστε.

Ορισμένες μόνο από αυτές ενδεικτικά αναφέρω τη γυναίκα σύμβολο του 20ου αιώνα, που τόλμησε μέσα από τη ζωή της να προκαλέσει την κοινωνία και μέσα από το έργο της να αλλάξει την ανθρώπινη σκέψη. Τη Σιμόν Ντε Μποβουάρ.

Την πρώτη και μοναδική πρωθυπουργό της Ινδίας που το όνομά της είναι ταυτισμένο με τη γυναικεία μαχητικότητα Ίντιρα Γκάντι

Την μοναδική από τον χώρο της μόδας που συμπεριλήφθηκε στη λίστα, του περιοδικού Time, με τις 100 πιο ισχυρές προσωπικότητες του 20ου αιώνα Coco Chanel.

Ακόμη μια λαμπρή επιστήμονα που έμεινε στην ιστορία για τις καθοριστικές της ανακαλύψεις στην πορεία την ανθρωπότητας, την Μαρία Κιουρί αλλά και την μοναχή που ταξίδεψε σε όλον τον κόσμο και για περισσότερα από 45 χρόνια, βοήθησε φτωχούς και αρρώστους, με αποτέλεσμα να αγιοποιηθεί .Την Μητέρα Τερέζα.

Για να αναφερθώ και στην πατρίδα μας ενδεικτικά να αναφέρω λίγα ονόματα σημαντικών Ελληνίδων, που με το έργο και τη ζωή τους αποτέλεσαν -και συνεχίζουν να αποτελούν- εμβληματικές προσωπικότητες της Τέχνης, της Διανόησης και της Πολιτικής.

Ένα μεγάλο ταλέντο, που κέρδισε το 1969 το Oscar για την ερμηνεία της στην ταινία «Z» του Κώστα Γαβρά, Ειρήνη Παππά.

Την εμβληματική καθηγήτρια Βυζαντινής Ιστορίας με καταγωγή από τη Μικρά Ασία που θεωρείται μια από τις πιο σύγχρονες προσωπικότητες του ακαδημαϊκού και πνευματικού κόσμου αφού τα βιβλία της αποτελούν σημείο αναφοράς των μελετητών Ελένη Γλύκατζη-Αρβελέρ,

Την Ελληνίδα υψίφωνο, που με τη χαρισματική φωνή και την καθηλωτική ερμηνεία της κατάφερε να αναδειχθεί στη μεγαλύτερη ντίβα της όπερας, Μαρία Κάλλας.

Ακόμη την Κατίνα Παξινού που έτυχε παγκόσμιας αναγνώρισης για την ερμηνεία της στο έργο «Για ποιον χτυπά η καμπάνα», όπου κέρδισε το 1944 το Oscar, αλλά και την Υπουργό Πολιτισμού, βραβευμένη ηθοποιό, παγκόσμιας ακτινοβολίας μια άκρως γοητευτική γυναίκα τη Μελίνα Μερκούρη η οποία έζησε με πάθος, είπε «όχι» σε κάθε σύμβαση και άφησε το στίγμα της για πάντα.

Φυσικά θυμόμαστε και τη γυναίκα που το όνομά της έγινε σύμβολο αναφοράς γενναιότητας και πατριωτισμού. Μια γυναίκα με πρόσωπο τσαλακωμένο από τις αντιξοότητες, με ένα κορμί ζαρωμένο από τα χρόνια και τη δύσκολη ζωή, αλλά με βλέμμα πεντακάθαρο και καρδιά αγνή. Την κυρά της Ρω, ή κατά κόσμον Δέσποινα Αχλαδιώτη, η οποία ύψωνε κάθε μέρα για 40 χρόνια την ελληνική σημαία μια ανάσα από τα τουρκικά παράλια ζώντας σε μια μικρή βραχονησίδα που ήταν το σπίτι της σε ένα μέρος άγονο, αφιλόξενο, που μόνο λίγο χορτάρι φύτρωνε στο χώμα.

Η καθεμία από αυτές κατάφερε με την δική της ξεχωριστή προσωπικότητα να επηρεάσει τόσο τη νοοτροπία και τον τρόπο ζωής των κατοίκων της Ελλάδας αλλά και να αναδείξει σε υπέρτατο βαθμό την ελληνική κουλτούρα στις χώρες του εξωτερικού.

Για να έλθω εν συντομία και στα του οίκου μας.

Όταν ρώτησε τη γνώμη μου ο Μπάμπης Κουλούρας για τη βράβευση της Ντίνας Σκουτρή- με δεδομένη την απόλυτη επιτυχία της στην ένταξη του

συριανού λουκουμιού στον εθνικό κατάλογο άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς και γνωρίζοντας τον μοναχικό της αγώνα - του απάντησα χωρίς δεύτερη σκέψη «Μπράβο»!

Η Ντίνα μας έκανε υπερήφανους ως νησί. Της αξίζει ο σημερινός έπαινος ως γυναίκα, ως μητέρα, ως σύζυγος ως επαγγελματίας και ως Μικρασιάτισσα. Σήμερα μέσα από την βράβευση αυτή τιμάται και η Μικρασιατική καταγωγή μας.

Η ικανότητα που είχαν οι πρόγονοί μας να υμνούν τη σοφία της επιμονής στο στόχο. Να έχουν ανήσυχο πνεύμα, να είναι αεικίνητοι και κυρίως πατριώτες. Και η Ντίνα ως πατριώτισσα δεν έπαψε ποτέ να δηλώνει παρουσία στα δρώμενα της γενέτειρας. Ποτέ δεν έπαψε να είναι μια αγωνίστρια της προόδου και των γραμμών.

ΠΑΡΟΛΑ ΑΥΤΑ η Ελλάδα παραμένει η χειρότερη χώρα της Ε.Ε. αφού αναδείχτηκε για ακόμη μία φορά τελευταία στα θέματα ισότητας φύλου.

Σύμφωνα με στοιχεία εκτιμάται ότι θα χρειαστούν άλλα 170 χρόνια μέχρι να υπάρξει οικονομική ισότητα ανάμεσα στους άνδρες και τις γυναίκες.

Μπορεί να βρισκόμαστε στον 21ο αιώνα, αλλά σε πολλές χώρες τα δικαιώματα των γυναικών συνεχίζουν να καταπατώνται.

Μισθολογικές ανισότητες, γυναικοκτονίες, υποχρεωτικοί γάμοι: Αυτά είναι μερικά από τα στοιχεία που συναντάμε στη ζωή των γυναικών ανά τον κόσμο σήμερα.

Μόνο 17 επικεφαλής κρατών το 2018 ήταν γυναίκες, σύμφωνα με το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ.

Οι γυναίκες κατέχουν το 18% των υπουργικών θέσεων σε όλον τον κόσμο και το 24% των βουλευτικών.

Η 8Η ΜΑΡΤΙΟΥ λοιπόν δεν είναι γιορτή αλλά υπενθύμιση. Είναι καμπανάκι πως ο κόσμος συνεχίζει να παραμένει διαστρεβλωμένος.

ΘΥΜΙΖΕΙ ΤΟΥΣ ΑΙΩΝΙΟΥΣ αγώνες που συνεχίζονται αδιάκοποι σε όλο τον πλανήτη, σε χώρους εργασίας και κοινοβούλια, σε άλιαστα υπόγεια και πίσω από τις κουρτίνες.

ΑΓΩΝΕΣ για το αυτονόητο. Ότι δεν μπορούμε να μιλάμε για ανθρωπότητα όταν το ένα μισό της δεν χαίρει σεβασμού, όταν παντού στα κέντρα λήψης αποφάσεων σιωπηλά και πίσω από προσχήματα καταφανώς βρίσκεται ένα σκαλί χαμηλότερα από εκείνη του άλλου μισού μιας αλήθειας οικοδομημένης επί αιώνες από άντρες.

Η «ΗΜΕΡΑ της Γυναίκας» δεν είναι μόνο μια ακόμη επετειακή ημέρα, που προκαλεί ευχές λουλούδια, δωράκια και αγκαλιές. Είναι και αγώνας ώσπου να πραγματοποιηθεί η αρχή της ίσης αμοιβής για ίσης αξίας εργασία.

ΏΣΠΟΥ η πολιτεία να αναγνωρίσει την προσφορά στα οικογενειακά βάρη ως εργασία άξια θεσμοθετημένης προστασίας. Ώσπου να υπάρξει συνευθύνη και προσφορά μοιρασμένη ισότητα, επάξια και ελεύθερα.

Ώσπου να πάψει να είναι ανδροπρεπής μαγκιά η σεξουαλική παρενόχληση και η σύγχρονη βιομηχανία σάρκας.

ΑΥΤΑ ΕΡΧΕΤΑΙ να μας υπενθυμίσει η 8η Μαρτίου. Και μαζί με αυτά, πως πίσω από κλειστές πόρτες, ψεύτικα χαμόγελα και εικόνες ευτυχίας κάποιοι άντρες δίπλα μας, εξακολουθούν να εκλαμβάνουν την υπομονή ως δικαίωμά τους που οδηγεί στην ενδοοικογενειακή βία.

ΤΕΛΙΚΑ, μια τέτοια ημέρα οι γυναίκες δε γιορτάζουν μόνο τις κερδισμένες μάχες όταν εκατομμύρια ομόφυλές τους γίνονται θυσία κοινωνικών «εθίμων», πωλούνται, ενοικιάζονται και αγοράζονται από δίκτυα πορνείας.

ΠΑΙΡΝΟΥΝ ΔΥΝΑΜΗ για να τους αναγνωριστούν ελευθερία, ισότητα, αξίες και πάνω απ' όλα, ανθρώπινα δικαιώματα.

Θ α μου επιτρέψετε να κλείσω την ομιλία μου έτσι όπως την άρχισα. Με ένα ποίημα από την γυναίκα εκείνη που μας έμαθε πως ο έρωτας είναι γένους ανυπεράσπιστου, πως η ευτυχία δεν είναι ξεκάθαρη καιρική συνθήκη, πως νυχτώνει στη σωστή ώρα για τον καθένα και πως εκεί που τελειώνουμε εμείς, αρχίζει η θάλασσα.

Η **Κική Δημουλά** μπορεί να έβαλε οριστικά τελεία, μα οι λέξεις και οι εικόνες της δεν φθείρονται από το χρόνο

«Σημείο Αναγνωρίσεως».

«.....

Όλοι σε λένε κατευθείαν άγαλμα,
εγώ σε προσφωνώ γυναίκα κατευθείαν.
Στολίζεις κάποιο πάρκο.
Από μακριά εξαπατάς.
Θαρρεί κανείς πως έχεις ελαφρά ανακαθήσει
να θυμηθείς ένα ωραίο όνειρο που είδες,
πως παίρνεις φόρα να το ζήσεις.
Από κοντά ξεκαθαρίζει το όνειρο:
δεμένα είναι πισθάγκωνα τα χέρια σου
μ' ένα σκοινί μαρμάρينو
κι η στάση σου είναι η θέλησή σου
κάτι να σε βοηθήσει να ξεφύγεις
την αγωνία του αιχμαλώτου.

Έτσι σε παραγγείλανε στο γλύπτη:
αιχμάλωτη.
Δεν μπορείς
ούτε μια βροχή να ζυγίσεις στο χέρι σου,
ούτε μια ελαφριά μαργαρίτα.
Δεμένα είναι τα χέρια σου.
Και δεν είν' το μάρμαρο μόνο ο Άργος.
Αν κάτι πήγαινε ν' αλλάξει
στην πορεία των μαρμάρων,
αν άρχιζαν τ' αγάλματα αγώνες
για ελευθερίες και ισότητες,
όπως οι δούλοι,
οι νεκροί
και το αίσθημά μας,
εσύ θα πορευόσουν
μες στην κοσμογονία των μαρμάρων
με δεμένα πάλι τα χέρια, αιχμάλωτη.
Όλοι σε λένε κατευθείαν άγαλμα,
εγώ σε λέω γυναίκα αμέσως.
Όχι γιατί γυναίκα σε παρέδωσε
στο μάρμαρο ο γλύπτης
κι υπόσχονται οι γοφοί σου
ευγονία αγαλμάτων,
καλή σοδειά ακινησίας.
Για τα δεμένα χέρια σου, που έχεις
όσους πολλούς αιώνες σε γνωρίζω,
σε λέω γυναίκα.
Σε λέω γυναίκα
γιατ' είσ' αιχμάλωτη.»

ΦΙΛΟΤΕΛΙΚΟ ΚΑΙ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Κείμενο, φωτογραφίες Χρήστου Θανόπουλου

Το Φιλοτελικό και Ταχυδρομικό Μουσείο (Φ.Τ.Μ.) βρίσκεται παραπλεύρως του Καλλιμάρμαρου Παναθηναϊκού Σταδίου, στην οδό Φωκιανού 2 και Πλατεία Σταδίου 5.

Λειτουργεί στο ισόγειο (έκθεση) και στον 1ο όροφο (βιβλιοθήκη) πολυκατοικίας, δωρεά της φιλοτελίστριας Νίας Στράτου. Ιδρύθηκε υπό την εποπτεία των Ελληνικών Ταχυδρομείων (Ε.Λ.Τ.Α.) στα τέλη της δεκαετίας του 1970 και άνοιξε ξανά το 2019, με ξεναγήσεις και εκπαιδευτικά προγράμματα. Είναι μοναδικό στο είδος του στην χώρα μας και έχει ως στόχους να διαφυλάξει και προβάλλει την ιστορία των Ελληνικών Ταχυδρομείων, να προωθήσει την έρευνα για την ταχυδρομική ιστορία, τον φιλοτελισμό, να προβάλλει την σημασία τους και να συμβάλλει στην διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς και στην ανάπτυξη διαπολιτισμικών συνεργασιών. Οι 2 εκθεσιακές ενότητες περιλαμβάνουν αντικείμενα τα οποία αφορούν την ιστορία και λειτουργία της Ταχυδρομικής Υπηρεσίας στην Ελλάδα, καθώς και την σχεδίαση και εκτύπωση των ελληνικών γραμματοσήμων. Το 2013 κρίθηκε απαραίτητη η μεταφορά του Φ.Τ.Μ. από την οργανωτική δομή των Ε.Λ.Τ.Α. στη Γενική Γραμματεία Τηλεπικοινωνιών και ταχυδρομείων, του Υπουργείου Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων.

Η πρώτη εκθεσιακή ενότητα αφιερωμένη στην μακροχρόνια πορεία (1828 έως σήμερα) και κοινωφελή δράση των Ε.Λ.Τ.Α. περιλαμβάνει τα πρώτα ελληνικά γραμματοκιβώτια (1880), Κρητικής Πολιτείας, κάποια ευρωπαϊκά, μεταγενέστερα ελληνικά γραμματοκιβώτια, σφραγιστικές μηχανές γραμμάτων, ζυγαριές επιστολών, δεμάτων, σάλπιγγες, στολές, ποδήλατα, μοτοσυκλέτες διανομέων, σφραγίδες, τις πρώτες τηλεφωνικές και τηλεγραφικές συσκευές, κ.λ.π. Ξεχωριστή θέση μεταξύ των εκθεμάτων κατέχει το κιβώτιο φύλαξης αξιών του Ιωάννη Καποδίστρια, ιδρυτή των Ελληνικών Ταχυδρομείων, το οποίο φέρει ανάγλυφο το οικόσημο του πρώτου κυβερνήτη του νεότερου ελληνικού κράτους.

Μετά τον κατακλυσμό του Νάυε ένα περιστέρι με κλάδο ελαίας έφερε την πρώτη καλή είδηση στους ανθρώπους. Αργότερα στην Ευρώπη χρησιμοποιήθηκαν τα ταχυδρομικά περιστέρια. Στην αρχαία Ελλάδα υπήρχαν οι δρομοκήρυκες. Ο Ηρόδοτος έγραφε ότι «...ο ταχυδρόμος είναι ο ταχύτερος όλων». Επί Βυζαντινής Αυτοκρατορίας δεν υπήρχε ταχυδρομική υπηρεσία για ιδιώτες. Ο Καποδίστριας ίδρυσε το «Γενικόν Ταχυδρομείον», με τα πρώτα κεντρικά ταχυδρομεία σε Άργος, Επίδαυρο, Τριπολιτσά, Αίγινα, Σύρο. Υπήρχαν έφιπποι ταχυδρόμοι, αργότερα και ταχυδρομικές άμαξες. Πρώτος διευθυντής των ταχυδρομείων ήταν ο Αλέξανδρος Λουκόπουλος (1828-1830). Πρώτο κεντρικό ταχυδρομείο στην Αθήνα ήταν το Μέγαρο Μελά στην πλατεία Κοτζιά. Η Γενική Διεύθυνση Ταχυδρομείων-Τηλεγραφίας (Τ.Τ.) καταργήθηκε (1892) και στην θέση της ιδρύθηκε η Διεύθυνση Τηλεφωνίας-Ταχυδρομείων-Τηλεγραφίας (Τ.Τ.Τ.) υπαγόμενη στο Υπουργείο Εσωτερικών. Τον Απρίλιο του 1942 ένας ταχυδρόμος λιποθύμησε εν ώρα υπηρεσίας, λόγω των μικρών συσσιτίων, γεγονός που οδήγησε σε γενική απεργία και αργότερα σε πανευρωπαϊκή απεργία κατά των Ναζί. Τα τριατατικά γραφεία καταργήθηκαν (1949), λόγω ίδρυσης του Ο.Τ.Ε. και ιδρύθηκαν τα Ελληνικά Ταχυδρομεία (Ε. Τ.) που απετέλεσαν δημόσια υπηρεσία έως το 1970. Από την δεκαετία του 1970 το λογότυπο έγινε Ε.Λ.Τ.Α. και είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.). Τα Ε.Λ.Τ.Α. είναι ανώνυμος εταιρεία από το 1996. Μέτοχοι των Ε.Λ.Τ.Α. Α.Ε. είναι το ελληνικό δημόσιο κατά 90% και το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο κατά 10%. Έχουν το μονοπώλιο έκδοσης γραμματοσήμων. Οι Ταχυδρομικές Υπηρεσίες όλου του κόσμου υπάγονται στην Παγκόσμια Ταχυδρομική Ένωση, Union Postale Universelle, (έτος ίδρυσης 1874) με έδρα την Βέρνη στην Ελβετία.

Είναι πολύ σημαντικός ο ρόλος των ταχυδρομείων στην ελληνική κοινωνία. Χειρίζονται τις ειδήσεις και ασκούν εξουσία. Ο ταχυδρόμος με την σάλπιγγα ειδοποιεί για την άφιξη της αλληλογραφίας. Οι Σουηβοί που συγκέντρωναν τα ζώα με τις σάλπιγγες, εισήγαγαν την χρήση τους στην ταχυδρομική υπηρεσία. Η σάλπιγγα χρησιμοποιήθηκε από τους ταχυδρόμους στην Ελλάδα μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1970. Ο ταχυδρόμος πολύ συχνά διάβαζε την αλληλογραφία στους παραλήπτες, ζώντας ποικιλία συναισθημάτων. Μεταφερόταν πολλά είδη αγαθών, πλην

των κρεάτων, διότι λέρωναν την αλληλογραφία! Το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο έπαιξε σπουδαίο ρόλο στην αποταμίευση.

Τα γραμματοκιβώτια χρησιμοποιούνται από τον 17ο αιώνα στο Παρίσι. Το παλαιότερο σωζόμενο βρίσκεται στο νησί Γκερνσευ της Μάγχης (19ος αιώνας). Τα πρώτα γραμματοκιβώτια τοποθετήθηκαν σε 8 σημεία των Αθηνών (1880), που έφθασαν τα 24 το 1902. Αρχικά ήταν ξύλινα, αργότερα μεταλλικά. Επάνω τους ήταν σημειωμένες οι ώρες περισυλλογής της αλληλογραφίας.

Σε κεντρική βιτρίνα της έκθεσης εκτίθεται φάκελος αλληλογραφίας που εστάλη από την Αθήνα (1872) με προορισμό την Μυτιλήνη. Φέρει 2 γραμματόσημα (μεγάλες κεφαλές του Ερμή) και σφραγίδες από τα μέρη διέλευσης, μέχρι τον τελικό προορισμό. Με την σφραγίδα αποστολής Σύρου 7-2-1872, δηλώνεται η άφιξη στην Σύρο και η αναχώρηση από αυτήν με την σφραγίδα ΣΥΡΑ 9-2-1872. Η σφραγίδα PD (Payee jusq' a Destination) Τέλος εισπραχθέν έως τον Προορισμό και η σφραγίδα διέλευσης (transit) από Σμύρνη του Αυστριακού Πρακτορείου LLOYD AGENZIE SMIRNE 23-3, για να καταλήξει στην Λέσβο. Παραπλεύρως υπάρχουν φάκελοι στρατιωτικής αλληλογραφίας του 1940, με γραμματόσημα-σφραγίδες με την επισήμανση ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ-ΚΟΡΥΤΣΑ. Αλλού υπάρχει χάρτης με τα ελληνικά ταχυδρομικά γραφεία της Μικρασιατικής Εκστρατείας (1919-1922) σε Σμύρνη, Μαγνησία, Μαινεμένη, Κυδωνιές, Αδραμύτιον, Αλάτσατα, Παλαιά και Νέα Φώκαια, Βαινδήριον, Οδεμήσιον, Αχμετλή, κ.α. Αλλού κρέμεται στον τοίχο Τηλεφωνικός και Τηλεγραφικός Χάρτης της Ελλάδος με τις επικοινωνιακές συνδέσεις ηπειρωτικής και νησιωτικής χώρας.

Η δεύτερη εκθεσιακή ενότητα αφορά την ιστορία και εξέλιξη του γραμματόσημου, που είναι στενά συνυφασμένο με την κοινωνική, οικονομική και πολιτική ιστορία της νεότερης Ελλάδος εκφράζοντας την επίσημη κρατική πολιτική και ιδεολογία. Η ελληνική τέχνη και ιστορία παρουσιάζονται μέσα από φύλλα και δοκίμια γραμματοσήμων, φεγιέ, φακέλους πρώτης μέρας κυκλοφορίας, πίνακες ζωγραφικής, εκτυπωτικά στοιχεία, σφραγίδες, σχέδια και προσχέδια, μακέτες Ελλήνων καλλιτεχνών. Σχεδιάζουν, ζωγραφίζουν, χαράσσουν με σκοπό την σύνθεση ενός μικρού έργου τέχνης, αλλά και ενός βιομηχανικού προϊόντος, του γραμματόσημου. Μεταξύ άλλων παρουσιάζονται έργα του Α. Τάσσου, μαθητή του Κόντογλου, με θέμα την μινωική, βυζαντινή και λαϊκή τέχνη, την ελληνική φύση, τα λιμάνια, την ελληνική ναυτιλία, κ.α. Επίσης του χαρακτή Ι. Κεφαλληνού για την αρχαία ελληνική τέχνη, την Ανασυγκρότηση, τα ελληνικά προϊόντα,, καθώς και του ζωγράφου-χαρακτή Π. Γράββαλου με θέμα τον Σλήμαν και τις ανασκαφές στην Τροία, τις εθνικές ενδυμασίες και τα λαϊκά μουσικά όργανα, Έλληνες ζωγράφους, ιστορικά γεγονότα, κ.α. Πολλοί σημαντικοί ζωγράφοι και χαρακτες όπως οι : Α. Αστεριάδης, Γ. Βαρλάμος, Α. Γαβαλάς, Γ. Μόραλης, Δ. Μυταράς, Γ. Σταθόπουλος, Κ. Τσόκλης, Α. Φασιανός, κ.α. ασχολήθηκαν με το γραμματόσημο και ανέδειξαν την αισθητική του, εκφράζοντας τις καλλιτεχνικές τους

αναζητήσεις και τα σύγχρονα καλλιτεχνικά ρεύματα της εποχής τους. Το εκθεσιακό υλικό περιλαμβάνει προγραμματοσημολογικές επιστολές, μια συλλογή με επιστολές και σφραγίδες από τα ταχυδρομικά γραφεία της Μικράς Ασίας και ολυμπιακές σειρές.

Το πρώτο γραμματόσημο στον κόσμο εξέδωσε η Μεγάλη Βρετανία (1840) με την κεφαλή της βασίλισσας Βικτωρίας, αξίας μιας πέννας (black penny). Ακολούθησε η Βραζιλία. Στην Ελλάδα αρχικά σφραγίζονταν οι φάκελοι χωρίς γραμματόσημα. Η ελληνική κυβέρνηση (1860) ανέθεσε στον Γενικό Χaráκτη του γαλλικού Νομισματοκοπείου Albert Barre την σχεδίαση του πρώτου ελληνικού γραμματοσήμου με την μορφή του πετασοφόρου Ερμή. Τα γραμματόσημα δεν διέθεταν οδόντωση, η εκτύπωση όμως έγινε σε χαρτί αρίστης ποιότητας, με ιδιαίτερη καλαισθησία και επιμέλεια, στο τυπογραφείο του Ernst Meyer. Ο καλλιτέχνης χάραξε με καλέμι μολύβδινη μήτρα η οποία τοποθετήθηκε στο πιεστήριο και παρήγαγε 150 ορειχάλκινα έκτυπα για κάθε μια από τις 7 αξίες (1, 2, 5, 10, 20, 40, 80 λεπτών). Όταν τα έκτυπα συνενώθηκαν δημιουργήθηκαν 7 πλάκες των 150 γραμματοσήμων, για τις 7 κλάσεις του γραμματοσήμου.

Οι μεγάλες κεφαλές του Ερμή κυκλοφόρησαν στην Ελλάδα το 1861. Λίγο αργότερα οι εκτυπωτικές πλάκες μεταφέρθηκαν στην Αθήνα και έγιναν δοκιμαστικές εκτυπώσεις. Η πρώτη οριστική έκδοση Αθηνών που αγγίζει τα παρισινά πρότυπα, πραγματοποιήθηκε τον Μάιο του 1862. Η έκδοση των μεγάλων κεφαλών του Ερμή συνεχίστηκε έως το 1886. Ακολούθησε η κυκλοφορία των μικρών κεφαλών του Ερμή (1886-1900), με μια μικρή διακοπή (1896-1898). Με αφορμή την αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων εκδίδονται στην Αθήνα τα πρώτα-διεθνώς-ολυμπιακά γραμματόσημα, έσοδα από την πώληση των οποίων χρησιμοποιήθηκαν για την μαρμαρόστρωση του Παναθηναϊκού Σταδίου. Όλες οι χώρες ακολούθησαν την έκδοση ολυμπιακών σειρών. Εκδίδεται η σειρά «Αεροεσπρέσσο-Πατακόνια» (1926) με αφορμή την αεροπορική ταχυδρομική σύνδεση με Ιταλία και Τουρκία. Για την εκατονταετηρίδα της ελληνικής ανεξαρτησίας εκδίδεται εμβληματική σειρά γραμματοσήμων (1930) με τις ιστορικές μορφές ηρώων του 1821, κ.α. Ο καθηγητής της Σχολής Καλών Τεχνών Δ. Μπισκίνης σχεδιάζει την αριστουργηματική «Μυθολογική» σειρά, με 9 παραστάσεις. Κυκλοφόρησε αναμνηστική σειρά με την μεγάλη κεφαλή του Ερμή (1961), με την συμπλήρωση 100 χρόνων από την έκδοση του πρώτου ελληνικού γραμματοσήμου. Πολλές ολυμπιακές σειρές κυκλοφόρησαν με αφορμή την διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων πάλι στην Αθήνα (2004).

Οι μέθοδοι εκτύπωσης των γραμματοσήμων ήταν : χαλκογραφική, λιθογραφική, τριχρωμία-τετραχρωμία-λιθογραφική με όφσετ. Σήμερα χρησιμοποιούνται οι τελευταίες μέθοδοι ψηφιακής εκτύπωσης μέσω ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Το 1840, 150 χώρες εξέδωσαν 1.200 σειρές γραμματοσήμων. Σήμερα πάνω από 300 χώρες εκδίδουν 60.000 σειρές. Ο Βολταίρος είχε πει

ότι : «το ταχυδρομείο είναι ο σύνδεσμος όλων των υποθέσεων- συναλλαγών, όπου οι απόντες γίνονται παρόντες».

Βιβλιογραφία

- Ενημερωτικό φυλλάδιο επισκεπτών Φιλοτελικού και Ταχυδρομικού Μουσείου
- Ξενάγηση στο Φ.Τ.Μ.
- el. [Wikipedia.org/wiki/Ελληνικά Ταχυδρομεία](https://el.wikipedia.org/wiki/Ελληνικά_Ταχυδρομεία)
- elta.gr/el-gr/εταιρία.aspx

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

Σύμφωνα με τα ισχύοντα απαγορευτικά μέτρα για τον Κορονοϊό, σας πληροφορούμε ότι όλες οι προγραμματισμένες μελλοντικές εκδηλώσεις του Συνδέσμου αναβάλλονται μέχρι νεωτέρας.

ΔΩΡΕΕΣ ΣΤΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟ

1/01/20 έως 31/03/20

ΛΑΥΡΕΝΤΙΑΔΟΥ ΖΑΦΕΙΡΙΑ	500 €	Για τους σκοπούς του Συνδέσμου
BENITHΣ ΠΑΝΤΕΛΗΣ Select Maritime	150 €	Για τους σκοπούς του Συνδέσμου
ΚΕΧΑΓΙΑΣ ΝΙΚΟΣ	150 €	Για τους σκοπούς του Συνδέσμου
ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΑΒΙΩΤΗΣ	300 €	Για τους σκοπούς του Συνδέσμου

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Απεβίωσε και ετάφη στη Σύρο ο Ευπατρίδης Συmpατριώτης μας Γεώργιος Κ. Γιαννούτσος συνταξιούχος Δικηγόρος και τέως πρόεδρος του Δικηγορικού συλλόγου Σύρου.

Απεβίωσε στη Σύρο όπου και ετάφη η συμπατριώτισσα Διτούλα Λαγουδάκη το γένος Μακριδάκη.

Απεβίωσε και ετάφη στη Γερμανία ο συμπατριώτης μας Βαρθαλίτης Ιωάννης του Ερμανουήλ.

Απεβίωσε και ετάφη στη Σύρο η συμπατριώτισσα και μέλος μας Μόρκου Κλάρα.

Απεβίωσε η συμπατριώτισσα μας Ρούσσου Λαδά Μαρία .

Θερμώς συλλυπούμεθα τους οικείους των.

ΡΟΣΜΑΡΙ

(δενδρολίβανο)

του Τάκη Κυριτσόπουλου

Χρόνια στα στενά της Πάνω Σύρας
είχες προσκεφάλι ένα σκαλί,
δεύτερο παιδί μιας ψεύτρας μοίρας
και κάποιου μετανάστη απ' το Μπαλί.

Μάζεψες τα λίγα υπάρχοντά σου
ένα μεσημέρι με βροχή.
Πίσω η πυρκαγιά στο πέρασμά σου,
μπρος στα μπάγκα νέα εποχή.

Μάτωνε η δύση την Αγκόλα
μα στο εικονοστάσι, στο «φτερό»
τ' άμφιο τ' αργυρό του Άη Νικόλα
έπαιρνε ένα χρώμα πορφυρό.

Έπινες τα βράδια μαρασκίνο
και ταμπάκο φούμαρες βαρύ.
Μεσ' στο γράμμα βούλιαζε στο θρήνο
ένα κλωναράκι ροσμαρί.

Στο διωγμό και στο «καταζητείται»
έφυγ' η ζωή σου, Θοδωρή.
Τώρα επιγραφή «ενθάδε κείται»
ανεμίζει στη χωματερή!

φτερό = ο ανοιχτός χώρος εκατέρωθεν γέφυρας πλοίου.

Άτροπος

Του Δημήτρη Βοΐκου

Σκόρπια τα λόγια σου κυλούν στους αλουέδες,
μικρά κομμάτια της ζωής σου που κοιτώ,
είναι ανεξίτηλα επάνω στους μπουλμέδες
να μου θυμίζουν κάποτε πως έζησες εδώ.

Όπως τα τότε, ίδια παραμένουν όλα,
μόνο το πλήρωμα αλλάζει συνεχώς.
Ίδια τα όργανα τριγύρω στη βαρδιόλα
κι από τη μηχανή ο ίδιος πάντοτε αχός.

Η Άτροπος, γραμμή τραβά απ' τα λιμάνια.
Μια μίζερη ζωή στα πέλαγα κυλά.
Έχει θρυμματιστεί κι ο χρόνος στα ουράνια,
σα παραμύθι πως υπήρξαμε μιλά.

Άτροπος: Η μια από τις τρεις μοίρες. Θυγατέρα του Δία
και της Θέτιδας. Οι άλλες δύο ήταν η Κλωθώ και η
Λάχεση. Η Άτροπος έκοβε το νήμα της ζωής των
ανθρώπων, που είχε κλωσμένο η Κλωθώ και πέθαιναν.

Αλουές: Διάδρομος στις καμπίνες του πλοίου.

Μπουλμές: Εσωτερικό χώρισμα, ξύλινος τοίχος.

Βαρδιόλα: Τα φτερά στα πλευρά της γέφυρας.

Ο Ρ Α Μ Α

Από τον Εμμανουήλ Τσαγκάτο

Ξεριζωμένοι με δάκρυα ταξιδιώτες
πονεμένοι, απ' της Τουρκιάς το σαδισμό,
Ψαριανοί, Σμυρνιοί και Χιώτες
στη Σύρα βρήκαν θηλασμό.

Αποκαΐδια απ' το ολοκαύτωμα
φέρανε για προικιά τους,
μα της ελπίδας είχαν άρωμα
βαθιά μες την καρδιά τους.

Στο λόφο της Ανάστασης
στου Βροντάδου τα σκαλιά,
η ψυχή τους βρήκε ανάσταση
και μια ζεστή αγκαλιά.

Όταν οι πληγές τους κλείσανε
της Σύρας φώτισαν τι βράχο,
μια Ερμούπολη στολίσανε
σαν κόσμημα ΜΟΝΑΧΟΙ.

Δούλεψαν και τρανέψανε
στου κερδώου Ερμή την πόλη,
πολιτισμού σημάδια αφήσανε
να τα θαυμάζουν όλοι.

Αφιερωμένο σ' αυτούς που σώθηκαν. απ' τη φωτιά και το σπαθί
του βάρβαρου Τούρκου – κατακτητή στα χρόνια της σκλαβιάς.
Ξεριζωμένοι ήρθαν στη φιλόξενη αγκαλιά της Σύρας,
Κι' έφτιαξαν με αγάπη, κόπο και μεράκι
ΤΗ ΘΑΥΜΑΣΤΗ ΕΡΜΟΥΠΟΛΗ !!!

Του Τάκη Κυριτσόπουλου

